

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
จังหวัดนครปฐม
(ช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๖)

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร
จังหวัดนครปฐม

คำนำ

ความแปรปรวนของสภาพอากาศ และระบบนิเวศน์ที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ประกอบกับปัญหาภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล และปริมาณน้ำฝน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงการเกิดภัยธรรมชาติ สร้างความเสียหายแก่พื้นที่การเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรระดับจังหวัด โดยมีหน้าที่ติดตามสถานการณ์เพื่อประเมินผลกระทบด้านการเกษตร รวมทั้งแจ้งเตือนภัยให้เกษตรกรได้ทราบอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์

ดังนั้น ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดนครปฐม ได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง จังหวัดนครปฐม (ช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๖) โดยนำแนวทางดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนด มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ ปัญหาภัยแล้ง โรค/ศัตรูพืชระบาด ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการป้องกันและบรรเทาความเสียหายจากภัย ตลอดจนช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหา ภัยพิบัติด้านการเกษตร จังหวัดนครปฐม
ธันวาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑	
- บทนำ	๑ - ๔
วัตถุประสงค์	
เป้าหมาย	
กรอบการดำเนินงาน	
ระยะเวลาดำเนินงาน	
งบประมาณ	
- นิยามศัพท์	๔ - ๕
ภัย	
ภัยพิบัติ	
ภัยแล้ง	
ภัยจากโรคระบาดสัตว์	
ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช	
ฝุ่นละออง	
ส่วนที่ ๒	
- ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดนครปฐม	๕ - ๑๘
ประวัติความเป็นมา	
สัญลักษณ์ประจำจังหวัด	
ต้นไม้ประจำจังหวัด คำขวัญประจำจังหวัด	
เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	
ลักษณะทางภูมิศาสตร์	
แผนที่จังหวัดนครปฐม	
ลักษณะทางการปกครอง ประชากร	
พื้นที่เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่สำคัญ	
อุณหภูมि ปริมาณน้ำฝน	
ภาวะเศรษฐกิจและข้อมูลด้านการเกษตร แหล่งน้ำ	
ส่วนที่ ๓	
- การเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร	๑๙ - ๓๓
สถานการณ์ทั่วไป	
สถานการณ์จังหวัด	
กลไกการบริหารแผนป้องกันและเผชิญเหตุด้านการเกษตร	
การติดตามและรายงานผล	
บัญชีทรัพยากรหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครปฐม	
การติดต่อประสานงาน	
ส่วนที่ ๔	
- แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตร	๓๔ - ๓๙
แผนป้องกันและเผชิญเหตุภัยแล้งด้านการเกษตร	
แผนป้องกันและเผชิญเหตุปัญหาศัตรูพืชระบาด	

ส่วนที่ ๑

บทนำ

อิทธิพลของลมมรสุม ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และระบบนิเวศน์ ประกอบกับ ปัญหาภาวะโลกร้อน ส่งผลให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล และปริมาณน้ำฝน ซึ่งได้เพิ่มความเสี่ยงของการเกิดภัยธรรมชาติที่มีความถี่ และความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหา ภัยธรรมชาติเป็นประจำทุกปี โดยสร้างความเสียหายแก่พื้นที่การเกษตรและผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้ง ส่งผลกระทบต่อรายได้ ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ตลอดจนความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ได้รับ ความเดือดร้อนจำนวนมากในแต่ละปี

กรมอุตุนิยมวิทยา ได้ประกาศสิ้นสุดฤดูฝนและเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป โดยอุณหภูมิต่ำสุดบริเวณประเทศไทยตอนบนจะลดลงต่ำกว่า ๒๓ องศาเซลเซียส ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ อากาศเย็นเกือบทั่วไปอย่างต่อเนื่องและทิศทางลมที่พัดปกคลุมบริเวณประเทศไทยที่ระดับความสูง ๑๐๐ เมตร ถึงความสูง ๓,๕๐๐ เมตร เปลี่ยนเป็นลมตะวันออกเฉียงเหนือหรือลมตะวันออกเฉียง ส่วนลมระดับบนที่ความสูง ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ เมตร เปลี่ยนเป็นลมฝ่ายตะวันตกประกอบกับปริมาณและการกระจายของฝนบริเวณประเทศไทยตอนบนจะมีฝนตกในบางช่วง ส่วนบริเวณภาคใต้จะมีฝนตกชุกหนาแน่นต่อไป

นอกจากนี้ กรมอุตุนิยมวิทยา ได้คาดการณ์ปรากฏการณ์ ENSO ยังคงสถานะเป็นลานีญา และคาดการณ์ว่าจากอุณหภูมิผิวน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกบริเวณเขตศูนย์สูตรยังคงเย็นต่อเนื่อง ในสัปดาห์ ที่ผ่านมาอุณหภูมิผิวน้ำทะเลเฉลี่ยต่ำกว่าค่าปกติประมาณ ๑.๐ - ๑.๘ องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิผิวน้ำทะเล ที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร ในช่วงสองเดือนที่ผ่านมา พบว่าบริเวณฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรฯ ยังคงมีอุณหภูมิสูงกว่าค่าปกติ ส่วนบริเวณตอนกลางและด้านตะวันออกของมหาสมุทรฯ อุณหภูมิผิวน้ำทะเล และที่ระดับลึกลงไปยังคงมีอุณหภูมิต่ำกว่าค่าปกติ ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ระบบการหมุนเวียนบรรยากาศ ที่ระดับ ๘๕๐ มิลลิบาร์ (เฮกโตปาสคาล: hPa) หรือที่ความสูงประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง มีลมตะวันออกเฉียงที่กำลั้งแรงกว่าปกติพัดปกคลุมบริเวณตอนกลางและด้านตะวันออกของมหาสมุทร แปซิฟิกเขตศูนย์สูตร สำหรับลมที่ระดับ ๒๐๐ มิลลิบาร์ (เฮกโตปาสคาล: hPa) หรือที่ความสูง ๑๑ กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางมีลมตะวันตกที่กำลั้งแรงกว่าปกติพัดปกคลุมบริเวณตอนกลางและด้านตะวันตก ของมหาสมุทรแปซิฟิกบริเวณเขตศูนย์สูตร จากอุณหภูมิผิวน้ำทะเลและระบบการหมุนเวียนบรรยากาศบริเวณ ตอนกลางและด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกบริเวณเขตศูนย์สูตรมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๔ จนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติแบบจำลองเชิง พหุวัตแล้ว คาดว่า ปรากฏการณ์เอนโซที่อยู่ในสถานะลานีญาจะต่อเนื่องไปเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ถึง กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สถานะเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ - เดือนมกราคม ๒๕๖๖ ปริมาณฝน จะสูงกว่าค่าปกติ ส่วนอุณหภูมิของประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีค่าใกล้เคียงค่าปกติ

สถานการณ์น้ำของประเทศไทยในปี ๒๕๖๖ มีปริมาณน้ำต้นทุน ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ จำนวน ๔๓,๗๔๐ ล้าน ลบ.ม. กรมชลประทานได้วางแผนบริหารจัดการน้ำฤดูแล้งปี ๒๕๖๕/๖๖ ทั้งประเทศ ตามปริมาณน้ำต้นทุนรวม โดยแบ่งเป็นน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค รักษาระบบนิเวศ เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม รวม ๒๗,๖๘๕ ล้าน ลบ.ม. หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๓ ของปริมาณน้ำต้นทุน สำรองไว้ใช้ต้นฤดูฝนปี ๒๕๖๖ รวม ๑๖,๐๕๕ ล้าน ลบ.ม. หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๗ ของปริมาณน้ำต้นทุน

สำหรับจังหวัดนครปฐม ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมาไม่มีสถานการณ์ภัยแล้งและไม่มีการประกาศเขต การให้ความช่วยเหลือ แต่เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยด้านการเกษตรที่อาจเกิดขึ้น ศูนย์ติดตาม และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดนครปฐม จึงได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง จังหวัดนครปฐม ช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๖ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทาง

ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำจังหวัดนครปฐม สามารถป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติด้านการเกษตรที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแนวคิด การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation) ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ด้านการจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response) และด้านการฟื้นฟู (Recovery) เพื่อการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพและช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรผู้ประสบภัยได้อย่างทันทั่วถึง

วัตถุประสงค์

- ๑. เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการป้องกันและลดความเสี่ยงด้านการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒. เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
- ๓. เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการงานในพื้นที่

เป้าหมาย

- ๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกร รวมทั้งการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยพิบัติ ได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์
- ๒. สร้างการรับรู้แก่เกษตรกรในการปรับช่วงเวลาการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงการได้รับผลกระทบจากภัยที่อาจเกิดขึ้น
- ๓. บริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบการดำเนินงาน

การเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ตามแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) เป็นการจัดการสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) ตั้งแต่กิจกรรมการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งในบางกิจกรรมการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาการเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Over lap) ขณะที่บางกิจกรรมอาจเป็นการดำเนินการเฉพาะของการเกิดภัยในหัวนั้นๆ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการของแต่ละกิจกรรมขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ

แผนภาพ วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

โดยมีแนวทางดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ก่อนเกิดภัย

➤ การป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation) เป็นการดำเนินการช่วงก่อนเกิดภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง โดยการวิเคราะห์และจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนหรือสังคม รวมถึงป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๑) มาตรการที่ใช้โครงสร้าง ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ ระบบชลประทานเพื่อป้องกันอุทกภัย/ภัยแล้ง การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันดินโคลนถล่ม

๒) มาตรการที่ไม่ใช้โครงสร้าง ได้แก่ วางแผนการจัดสรรน้ำ วิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดพื้นที่เสี่ยงด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนพร้อมแผนบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว แผนปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยฝนทิ้งช่วงและเติมน้ำในแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้อย

➤ การเตรียมความพร้อม (Preparedness) เป็นการดำเนินการช่วงก่อนเกิดภัยเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีองค์ความรู้ ชีตความสามารถ และทักษะต่างๆ พร้อมที่จะรับมือกับสาธารณภัย

๑) การปรับตัว ได้แก่ การให้คำแนะนำการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง การส่งเสริมอาชีพเสริมหรือวิสาหกิจชุมชนให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ การปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๒) การเตรียมรับมือกับภัยพิบัติ ได้แก่ การแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำ การเตรียมพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องจักร ยานพาหนะ การสำรองเสบียงสัตว์ การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ ให้เป็นปัจจุบัน การจัดทำแผนปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยด้านการเกษตร เช่น แผนเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์เพื่อป้องกันโรคระบาดพืชและสัตว์ แผนการจัดหน่วยเฉพาะกิจลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ประสบภัย การดูแลสุขภาพสัตว์ แผนการสำรวจ และประเมินความเสียหาย วิธีการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร และแผนสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรรู้จักเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติ

ขณะเกิดภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management)

➤ การเผชิญเหตุ (Response) ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำ การแจ้งเตือนเกษตรกร

➤ การบรรเทาทุกข์ (Relief) ได้แก่ แจกจ่ายเสบียงสัตว์และดูแลสุขภาพสัตว์ จัดหน่วยเฉพาะกิจลงพื้นที่ประสบภัยเพื่อให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเกษตรกร สำรวจและประเมินความเสียหายเบื้องต้น รายงานสถานการณ์

หลังเกิดภัย การฟื้นฟู (Recovery) และสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม (Build Back Better)

➤ การซ่อมสร้าง (Reconstruction) ได้แก่ การประเมินความเสียหายและซ่อมสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทาน การป้องกัน รักษา และกำจัดโรคระบาดหรือศัตรูพืชระบาด การฟื้นฟูพื้นที่การเกษตร

➤ การฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) ได้แก่ การวิเคราะห์ความเสียหาย (Damages) และความสูญเสีย (Losses) ด้านการเกษตรที่เกิดจากภัย การประเมินความต้องการ/จำเป็นในการฟื้นฟูหลังเกิดภัย การช่วยเหลือเยียวยาตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาดำเนินงาน

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (เดือนมกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๖)

งบประมาณ

งบประมาณประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

ภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อยหรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางรุนแรงต่อประชาชน โดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

๑) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้นๆ

๒) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ ๑ มิลลิเมตร ติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน ในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสฝนทิ้งช่วงสูง คือเดือนมิถุนายน ละกรกฎาคม

ภัยจากโรคระบาดสัตว์ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์ โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน

ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าจะที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวไหม ไช้ไหม รังไหม ผึ้ง รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดนครปฐม

ประวัติความเป็นมา

“นครปฐม” เป็นอู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองนครปฐมแต่เดิมนั้นตั้งอยู่ริมทะเล เป็นเมืองเก่าแก่ มีความเจริญรุ่งเรืองมานับตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ และเป็นราชธานีสำคัญในสมัยทวารวดี ในยุคนั้นนครปฐมเป็นแหล่งเผยแพร่อารยธรรมจากประเทศอินเดีย ซึ่งรวมทั้งพุทธศาสนา นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่างๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาได้เกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐม เพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ และสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ “เมืองนครไชยศรี” หรือ “ศรีวิชัย” นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาเป็นเวลาหลายร้อยปี จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังทรงผนวชได้จุดธูปไปพบพระปฐมเจดีย์ และทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ใดเทียบเท่า ครั้นเมื่อได้ครองราชย์ จึงโปรดฯ ให้ก่อสร้างแบบลังกาครอบองค์เดิมไว้ โดยให้ชื่อว่า “พระปฐมเจดีย์” ทรงปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้เกิดความร่มเย็นสะดักขึ้น

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ผ่านเมืองนครปฐม ซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่ารก พระองค์จึงโปรดฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี มาตั้งที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์เหมือนเช่นครั้งสมัยโบราณ

ครั้งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์เป็นที่เสด็จแปรพระราชฐานและฝึกซ้อมรบแบบเสือป่า โดยโปรดฯ ให้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย รวมทั้งสร้างสะพานเจริญศรัทธาข้ามคลองเจดีย์บูชาเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟกับองค์พระปฐมเจดีย์ ตลอดจนสร้างพระร่วงโรจนฤทธิ์ทางด้านทิศเหนือขององค์พระปฐมเจดีย์และบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ให้สมบูรณ์สวยงามดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน และได้โปรดฯ ให้เปลี่ยนชื่อจากเมือง “นครไชยศรี” เป็น “นครปฐม”

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

รูปเจดีย์องค์ใหญ่และมิ่งมกุฎิตอยู่ที่พระปฐมเจดีย์

เจดีย์องค์ใหญ่ หมายถึง องค์พระปฐมเจดีย์ที่พระโสณะและพระอุตระได้ สร้างขึ้น แต่เดิมแล้วสร้างครอบให้ใหญ่ขึ้นดังปัจจุบัน

มิ่งมกุฎ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงอุปถัมภ์สร้างองค์พระปฐมเจดีย์ต่อเติมให้สูงใหญ่สง่างาม ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

จังหวัดนครปฐม ใช้อักษรย่อว่า "นฐ"

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นจัน (Diospyros decandra Lour.)

คำขวัญประจำจังหวัดนครปฐม

"ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น
พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน"

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“เมืองอัจฉริยะที่มีอัตลักษณ์ที่รู้จักในด้านการเกษตรแปรรูปด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี
เขตการลงทุน การศึกษาและประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตก รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหารและวัฒนธรรม”

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑. พัฒนานครปฐมให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ที่มีอัตลักษณ์เป็นที่รู้จักทั้งด้านการเกษตรแปรรูปด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เขตการลงทุน การศึกษาและประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตก รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหารและวัฒนธรรม (Smart tourism) รองรับสังคมผู้สูงอายุ (Aging)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒. สร้างความแข็งแกร่งระดับพื้นที่ให้สามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและกระแส กระจายความเจริญให้เป็นระบบขนส่งและเคลื่อนที่อัจฉริยะ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความสุขให้กับประชาชนในทุกกระดับ (Smart mobility and transport)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓. พัฒนาประชาชนให้เป็นประชาชนอัจฉริยะ (Smart citizen) มีความสามารถในการหารายได้ ลดรายจ่าย ลดปัญหาครัวเรือนและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียม โดยนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางปฏิบัติ ภายใต้ระบบบริหารสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ (Smart healthy) และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนา (Smart Learning)

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ภาคกลางด้านตะวันตก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ๔ - ๗ เมตร ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เท่ากับร้อยละ ๐.๔๒ ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่ ๖๒ ของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางถนนเพชรเกษม ๕๖ กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (ถนนปิ่นเกล้า- นครชัยศรี) ๕๑ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ ๖๒ กิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐมโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ ระดับความแตกต่างของความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๒-๑๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปลาดจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และตะวันตกสู่ตะวันออกมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ดอนกระจายเป็นแห่งๆ และมีแหล่งน้ำกระจาย สำหรับพื้นที่ด้านตะวันออกและด้านใต้

ลักษณะทางการปกครอง

จังหวัดนครปฐม แบ่งตามเขตลักษณะการปกครองท้องที่ จำนวน ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน ดังนี้

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร (แห่ง)	เทศบาลเมือง (แห่ง)	เทศบาลตำบล (แห่ง)	อปต. (แห่ง)
เมืองนครปฐม	๔๑๗.๔๔๐	๒๕	๒๑๔	๑	๒	๖	๑๙
กำแพงแสน	๔๐๕.๐๑๙	๑๕	๒๐๔	-	-	๑	๑๕
ดอนตูม	๑๗๑.๓๕๔	๘	๖๙	-	-	๑	๖
นครชัยศรี	๒๘๔.๐๓๑	๒๔	๑๐๘	-	-	๔	๒๑
บางเลน	๕๘๘.๘๓๖	๑๕	๑๘๐	-	-	๔	๑๕
สามพราน	๒๔๙.๓๔๗	๑๖	๑๓๗	-	๓	๒	๑๒
พุทธมณฑล	๕๒.๓	๓	๑๘	-	-	๒	๒
รวม	๒,๑๖๘.๓๒๗	๑๐๖	๙๓๐	๑	๕	๒๐	๙๐

- การปกครองท้องถื่น มีหน่วยการปกครอง รวม ๑๑๗ แห่ง ดังนี้

หน่วยการปกครอง	จำนวน
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑ แห่ง
เทศบาลนคร	๑ แห่ง
เทศบาลเมือง	๕ แห่ง
เทศบาลตำบล	๒๐ แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล	๙๐ แห่ง
รวม	๑๑๗ แห่ง

ประชากร (จำนวนแยกตามเพศ จำนวนครัวเรือน)

จังหวัดนครปฐม มีจำนวนครัวเรือน	รวมทั้งสิ้น	๔๑๗,๙๑๕	ครัวเรือน
มีประชากรรวมทั้งสิ้น	จำนวน	๙๒๒,๑๗๑	คน
เป็นเพศชาย	จำนวน	๔๔๒,๘๐๐	คน
เป็นเพศหญิง	จำนวน	๔๗๙,๓๗๑	คน

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)				จำนวนครัวเรือน (หลัง)
	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	
เมืองนครปฐม	๑๓๓,๓๕๖	๑๔๕,๖๓๒	๒๗๘,๙๘๘	๓๐.๒๕	๑๑๙,๗๘๔
สามพราน	๑๐๓,๒๗๗	๑๑๔,๑๓๘	๒๑๗,๔๑๕	๒๓.๕๘	๑๓๓,๐๓๘
นครชัยศรี	๕๒,๙๑๘	๕๘,๘๐๕	๑๑๑,๗๒๓	๑๒.๑๒	๕๕,๖๘๑
บางเลน	๔๖,๖๗๕	๔๗,๙๔๒	๙๔,๖๑๗	๑๐.๒๖	๓๕,๖๒๗
กำแพงแสน	๖๑,๓๔๘	๖๔,๙๓๓	๑๒๖,๒๘๑	๑๓.๖๙	๔๓,๙๗๔
ดอนตูม	๒๓,๙๑๒	๒๕,๒๒๑	๔๙,๑๓๓	๕.๓๓	๑๖,๐๖๕
พุทธมณฑล	๒๑,๓๑๔	๒๒,๗๐๐	๔๔,๐๑๔	๔.๗๗	๒๓,๗๔๖
รวม	๔๔๒,๘๐๐	๔๗๙,๓๗๑	๙๒๒,๑๗๑	๑๐๐.๐๐	๔๑๗,๙๑๕

ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง (๒๕๖๔)

พื้นที่เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

- ๑) ตลาดบางหลวง ร.ศ. ๑๒๒ อ.บางเลน
- ๒) ตลาดน้ำลำพญา อ.บางเลน
- ๓) วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อ.เมืองนครปฐม
- ๔) พระราชวังสนามจันทร์ อ.เมืองนครปฐม
- ๕) ตลาดท่านา อ.นครชัยศรี
- ๑๑) คลองมหาสวัสดิ์ อ.พุทธมณฑล
- ๖) วัดไร่ขิง อ.สามพราน
- ๗) ตลาดน้ำวัดดอนหวาย อ.สามพราน
- ๘) พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย อ.นครชัยศรี
- ๙) พุทธมณฑล อ.พุทธมณฑล
- ๑๐) วัดศรีษะทอง อ.นครชัยศรี

อุณหภูมิ

ข้อมูลอุณหภูมิของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ย้อนหลัง ๓ ปี (๒๕๖๓-๒๕๖๕) ดังนี้

เดือน	๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕		
	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	เฉลี่ย	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	เฉลี่ย	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	เฉลี่ย
มกราคม	๓๖.๓	๑๕.๕	๒๕.๙	๓๓.๗	๑๑.๗	๒๒.๗	๓๕.๖	๑๗.๔	๒๖.๕
กุมภาพันธ์	๓๖.๒	๑๗.๒	๒๖.๗	๓๘.๐	๑๓.๘	๒๕.๙	๓๕.๖	๑๘.๒	๒๖.๙
มีนาคม	๓๙.๗	๒๑.๓	๓๐.๕	๓๘.๑	๒๒.๕	๓๐.๓	๓๗.๒	๒๓.๐	๓๐.๑
เมษายน	๓๙.๒	๒๓.๗	๓๑.๔	๓๗.๕	๒๓.๓	๓๐.๔	๓๘.๗	๑๗.๐	๒๗.๘
พฤษภาคม	๓๙.๖	๒๓.๕	๓๑.๕	๓๘.๕	๒๒.๙	๓๐.๗	๓๖.๗	๒๒.๕	๒๙.๖
มิถุนายน	๓๘.๐	๒๓.๑	๓๐.๕	๓๘.๑	๒๓.๕	๓๐.๘	๓๗.๕	๒๔.๐	๓๐.๗
กรกฎาคม	๓๘.๑	๒๓.๕	๓๐.๘	๓๘.๗	๒๓.๕	๓๑.๑	๓๗.๓	๒๐.๐	๒๘.๖
สิงหาคม	๓๗.๐	๒๓.๓	๓๐.๑	๓๖.๘	๒๒.๙	๒๙.๙	๓๖.๙	๒๓.๗	๓๐.๓

อุณหภูมิ (ต่อ)

เดือน	๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕		
	อุณหภูมิ สูงสุด	อุณหภูมิ ต่ำสุด	อุณหภูมิ เฉลี่ย	อุณหภูมิ สูงสุด	อุณหภูมิ ต่ำสุด	อุณหภูมิ เฉลี่ย	อุณหภูมิ สูงสุด	อุณหภูมิ ต่ำสุด	อุณหภูมิ เฉลี่ย
กันยายน	๓๗.๒	๒๓.๕	๓๐.๓	๓๔.๘	๒๓.๕	๒๙.๒	๓๕.๖	๒๓.๘	๒๙.๗
ตุลาคม	๓๕.๖	๒๑.๐	๒๘.๓	๓๕.๘	๒๒.๓	๒๙.๑	๓๓.๘	๒๑.๐	๒๗.๔
พฤศจิกายน	๓๔.๖	๑๗.๔	๒๖.๐	๓๔.๒	๒๐.๘	๒๗.๕	๓๓.๖	๑๘.๘	๒๖.๒
ธันวาคม	๓๔.๐	๑๔.๐	๒๔.๐	๓๘.๗	๒๓.๕	๓๑.๑	๐	๐	๐
เฉลี่ย	๓๗.๑	๒๐.๖	๒๘.๘	๓๖.๗	๒๑.๐	๒๙.๐๕			

(หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม (๒๕๖๕)

ปริมาณน้ำฝน

ข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ย้อนหลัง ๓ ปี (๒๕๖๒-๒๕๖๔) ดังนี้

เดือน	๒๕๖๓		๒๕๖๔		๒๕๖๕	
	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)
มกราคม	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๑๐.๖	๓
กุมภาพันธ์	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๓๙.๘	๔
มีนาคม	๒๓.๕	๑	๑๘.๔	๑	๒๕.๖	๖
เมษายน	๔๓.๘	๓	๑๒๓.๔	๙	๗๖.๔	๓
พฤษภาคม	๑๗.๓	๗	๘๑.๙	๑๐	๑๒๘.๗	๑๖
มิถุนายน	๒๑๙.๑	๑๕	๔๙.๓	๙	๕๖.๖	๑๑
กรกฎาคม	๑๐๑.๘	๑๒	๙๗.๖	๒๒	๘๔.๓	๑๙
สิงหาคม	๑๒๑.๖	๑๖	๑๘๑.๒	๑๙	๑๔๘.๖	๑๓
กันยายน	๒๐๙.๖	๑๗	๑๒๗.๘	๒๔	๓๐๘.๓	๒๑
ตุลาคม	๓๘๕.๙	๑๙	๒๕๘.๖	๑๖	๓๒๗.๕	๑๔
พฤศจิกายน	๘๕.๑	๔	๖๖.๘	๙	๑๐๕.๑	๑๐
ธันวาคม	๐.๐	๐	๙.๒	๑	๐	๐
รวม	๑,๒๐๗.๗	๙๔	๑,๐๐๕.๐๐	๑๑๙		

(หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม (๒๕๖๕)

ภาวะเศรษฐกิจและข้อมูลด้านการเกษตร

๑. ภาวะเศรษฐกิจ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระบุ ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๕ (เดือนกรกฎาคม - กันยายน) หดตัวร้อยละ ๑.๘ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๔ หลังจากขยายตัวได้ดีในไตรมาส ๑ และ ๒ ที่ผ่านมา โดยขยายตัวร้อยละ ๔.๗ และ ๔.๔ ตามลำดับ เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน ประกอบกับปรากฏการณ์ลานีญาที่มีกำลังแรงขึ้น อิทธิพลของลมมรสุมและพายุที่เข้ามาหลายระลอก

ขณะที่มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติสะสมอยู่มาก ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในบางพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเก็บเกี่ยวผลผลิตสินค้าเกษตร และผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหาย อย่างไรก็ตาม การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ทำให้กิจกรรมการผลิต การค้า การขนส่งสินค้า และการท่องเที่ยว กลับมาดำเนินการได้ตามปกติมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมาราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดยังอยู่ในเกณฑ์ดี จึงใจให้เกษตรกรขยายการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นในบางพื้นที่ และดูแลเอาใจใส่ดีขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายและมาตรการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต และการขยายช่องทางการตลาด ทำให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตได้อย่างต่อเนื่องและมีช่องทางในการจำหน่ายมากขึ้น แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตร ในปี ๒๕๖๕ คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๒.๐ - ๓.๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ จากปัจจัยสนับสนุนด้านสภาพอากาศโดยทั่วไปที่ยังคงเอื้ออำนวย ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและตามแหล่งน้ำธรรมชาติมีมากกว่าปีที่ผ่านมา ประกอบกับความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในการผลิต ยกย่องสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐาน บริหารจัดการการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงการเปิดประเทศ ทำให้มีการเดินทางและขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้มากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตร ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ ปรากฏการณ์ลานีญาที่อาจจะต่อเนื่องไปถึงต้นปี ๒๕๖๖ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามราคาปัจจัยการผลิตทั้งราคาน้ำมัน ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช และอาหารสัตว์ รวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยังคงยืดเยื้อ และเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอตัว

สาขาพืช หดตัวร้อยละ ๒.๘ โดยพืชที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ มันสำปะหลัง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกอ้อยที่มีราคาดี และพื้นที่ที่มีการปลูกซ่อมใหม่บางส่วนหลังประสบอุทกภัยในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๔ ยังไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ รวมทั้งหลายพื้นที่ยังต้องเผชิญกับฝนที่ตกหนักและการระบาดของโรคใบด่าง สับปะรดโรงงาน เนื่องจากเกษตรกรมีการบำรุงต้นสับปะรดเพื่อเร่งให้ผลผลิตออกในช่วงปลายปี ๒๕๖๔ ถึงต้นปี ๒๕๖๕ จากราคาที่พุ่งสูงในช่วงที่ผ่านมา ทำให้สับปะรดที่จะให้ผลผลิตในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๕ มีปริมาณลดลง ยางพารา ผลผลิตลดลง เนื่องจากมีฝนตกชุกต่อเนื่อง ทำให้จำนวนวันกรีดยางลดลง และยังมีผลกระทบของโรคใบร่วงยางพาราในบางพื้นที่ของภาคใต้ ส่งผลให้ปริมาณน้ำยางที่กรีดยางในแต่ละเดือนน้อยกว่าช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ทูเรียน และมังคุด ผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศทางภาคใต้ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญในไตรมาสนี้ไม่เอื้ออำนวย มีอากาศร้อนสลับกับฝนตกชุก ทำให้ทูเรียนและมังคุดที่จะออกดอกแตกใบอ่อนแทน ส่วนดอกที่ออกแล้วและผลอ่อนบางส่วนยังถูกฝนชะร่วงหล่น เกษะ ผลผลิตลดลงเนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่น เช่น ทูเรียน และปาล์มน้ำมัน รวมทั้งมีฝนตกชุกในช่วงออกดอก ทำให้ติดผลน้อยกว่าปีที่ผ่านมา สำหรับพืชที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวนาปี โดยในช่วงไตรมาส ๓ เป็นต้นฤดูที่ข้าวนาปีออกสู่ตลาด ซึ่งผลผลิตที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่และตามแหล่งน้ำธรรมชาติมีมากเพียงพอ เกษตรกรจึงขยายการเพาะปลูกในพื้นที่ว่าง ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อย่างไรก็ตาม ผลผลิตข้าวนาปีที่เก็บเกี่ยวในช่วงปลายเดือนกันยายน ๒๕๖๕ บางส่วนได้รับผลกระทบจากอุทกภัยแต่ไม่รุนแรงมากนัก ข้าวนาปรัง ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากแหล่งผลิตทางภาคใต้เป็นหลัก เนื่องจากปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นและเพียงพอ และเกษตรกรบางส่วนขยายการเพาะปลูกในพื้นที่นาปรังเดิมที่เคยปล่อยว่าง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๕ ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น และมีการควบคุมโรคและแมลงได้ดี ปาล์มน้ำมัน ผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยและปริมาณน้ำฝนที่เพิ่มขึ้นในแหล่งผลิตสำคัญ ทำให้หลายปาล์มมีความสมบูรณ์ดี จำนวนผลต่อทะลายและน้ำหนักทะลายเพิ่มขึ้น อีกทั้งมาตรการเร่งการส่งออกของอินโดนีเซีย ส่งผลให้เกษตรกรกังวลว่าราคาจะลดลง

จึงเร่งตัดผลผลิต และลำไย ผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีเนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้น สภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการออกผลของลำไย รวมถึงไม่มีโรคและแมลงระบาด ทำให้ต้นลำไยติดผลดี

สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ ๑.๗ เป็นผลจากความต้องการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่มีมากขึ้น หลังการผ่อนคลายมาตรการโควิด-๑๙ และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมทั้งเกษตรกรมีการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ซึ่งสินค้าปศุสัตว์ที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ไก่เนื้อ มีการขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการของตลาดที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องทั้งการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น และโคเนื้อ ผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีการควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างเข้มงวด ภาครัฐมีการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคล้มปัสกินในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรมีการขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่วนสินค้าปศุสัตว์ที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ สุกร เนื่องจากปริมาณแม่พันธุ์สุกรในระบบลดลงจากความกังวลเกี่ยวกับการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกันในสุกร (ASF) ประกอบกับเกษตรกรชะลอการนำเข้าสุกรเข้าเลี้ยงเพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดโรคระบาด รวมถึงผลกระทบจากต้นทุนราคาพันธุ์สุกรและอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น ไช้ไก่ ผลผลิตลดลงเนื่องจากการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ โดยการปรับลดจำนวนแม่ไก่ยืนกรง และน้ำนมดิบ ผลผลิตลดลง เนื่องจากแม่โคนมมีอัตราการให้น้ำนมดิบลดลงจากการระบาดของโรคล้มปัสกินในโคนม รวมไปถึงต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เกษตรกรบางรายจึงปลดระวางแม่โคเร็วขึ้น

สาขาประมง หดตัวร้อยละ ๑.๕ โดยสัตว์น้ำที่นำขึ้นทำเทียบเรือในภาคใต้ลดลง เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน มีมรสุมเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ทำให้มีการออกเรือจับสัตว์น้ำลดลง กุ้งทะเลเพาะเลี้ยงลดลงเนื่องจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ผู้เลี้ยงกุ้งประสบปัญหาโรคกุ้ง เช่น โรคตัวแดงดวงขาว และกลุ่มอาการโรคซีขาว เป็นต้น ส่งผลให้กุ้งโตช้าและกินอาหารน้อย กุ้งที่จับได้จึงมีขนาดเล็กลง ส่วนปลานิล และปลาดุก มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเลี้ยงจากปริมาณน้ำฝนที่มากกว่าปีที่ผ่านมา และความต้องการบริโภคเนื้อปลาเพิ่มขึ้น เกษตรกรจึงเพิ่มอัตราการปล่อยลูกปลา มีการอนุบาลลูกปลาให้ได้ขนาดและแข็งแรงก่อนปล่อยลงบ่อเลี้ยง

สาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๒.๙ โดยกิจกรรมการเตรียมดินและการเก็บเกี่ยวข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสม ประกอบกับราคาข้าวอยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้เกษตรกรมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่ว่างเพิ่มขึ้น และราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๕ ทำให้เกษตรกรเร่งขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น ๑ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น ๒ รวมทั้งมีการดูแลและบำรุงรักษามากขึ้น ส่งผลให้มีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตเพิ่มขึ้น

สาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ ๑.๘ เนื่องจากผลผลิตไม้ยูคาลิปตัส ถ่านไม้ ครั่ง และรังนก เพิ่มขึ้น โดยไม้ยูคาลิปตัสเพิ่มขึ้นตามความต้องการของอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ และการส่งออกไปยังจีน ลาว และญี่ปุ่น ถ่านไม้ มีความต้องการใช้ของธุรกิจภาคบริการเพิ่มขึ้น รวมทั้งความต้องการตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ครั่ง มีการส่งออกไปอินเดียเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ และรังนกมีความต้องการจากประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผลผลิตไม้ยางพารา ลดลงตามพื้นที่การตัดโค่นสวนยางพาราเก่าเพื่อปลูกทดแทนด้วยยางพาราพันธุ์ดีและพืชอื่นและการส่งออกไปยังจีนที่ลดลง

๒. ข้อมูลด้านการเกษตร

จังหวัดนครปฐม มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร จำนวน ๗๖๔,๓๓๙ ไร่ (สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี๒๕๖๓, สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม) หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๐ ของพื้นที่ทั้งหมด เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม มีระบบชลประทานที่ดี โดยอาศัยแหล่งน้ำต้นทุนจาก ๒ กลุ่มน้ำ ได้แก่

ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำแม่กลอง ประกอบกับเกษตรกรจังหวัดนครปฐมมีศักยภาพสูง สามารถเรียนรู้วิทยาการแบบใหม่ๆ และมีการใช้เทคโนโลยีในภาคการเกษตรที่พัฒนามากขึ้นระดับหนึ่ง พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้จังหวัด ได้แก่ ข้าว ไม้ผล พืชผักต่างๆ และไม้ดอกไม้ประดับ การเกษตรกรรมของจังหวัดนครปฐม มีความเป็นไปได้สูงต่อการวางแผนจัดระบบการผลิต เพื่อเชื่อมโยงการส่งออก

๒.๑ ข้อมูลด้านพืช

ชนิด	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)
กระเจี๊ยบเขียว	๑๓๔	๑๙๖.๒๕	๑๙๖.๒๕	๖๐๙.๒๕	๓ ๑๐๔.๔๖
กระชาย	๑,๓๐๖	๒,๗๘๘.๗๕	๒,๗๘๘.๗๕	๖,๙๘๙	๒,๕๐๖.๑๔
กล้วยน้ำว้า	๒,๔๕๖	๔,๓๓๖.๑๙	๔,๑๐๗.๖๙	๘,๗๐๔.๖๗	๒,๑๑๙.๑๒
กล้วยหอม	๒,๗๗๑	๖๗๓	๖๕๘.๒๕	๑,๓๒๔.๕๔	๒,๐๑๒.๒๑
ข้าวนาปี	๑๔,๕๐๑	๒๗๐,๐๙๔.๓๘	๒๖๘,๖๖๕.๒๕	๒๐๕,๗๗๔.๑๐	๗๖๕.๘๐
ข้าวนาปรัง	๑๒,๗๙๐	๒๓๕,๑๔๒.๕๔	๔๗๖๖	๑๘,๑๖๔๖.๗๔	๓๘,๑๑๓.๐๔
ข้าวโพดฝักอ่อน	๘๕๙	๒,๒๙๓.๘๓	๒,๒๙๓.๘๓	๙,๒๕๘.๕๐	๔,๐๓๖.๒๖
คะน้า	๕๕๐	๒,๓๙๗.๗๕	๒,๓๙๗.๗๕	๙,๘๘๙.๖๗	๔,๑๒๔.๕๖
ชมพู	๗๕๘	๒,๕๕๐.๐๙	๒,๓๘๙.๑๖	๕,๐๓๖.๒๘	๒,๑๐๗.๙๗
ปาล์มน้ำมัน	๒๑	๓๗๗.๕๐	๓๗๗.๐๐	๑,๑๒๓.๓๐	๒,๙๗๙.๕๘
ผักกวางตุ้ง	๙๗๒	๑,๕๑๑.๕๐	๑,๕๑๑.๕๐	๑๒,๑๐๑.๖๐	๘,๐๐๖.๓๕
ผักบุ้งจีน	๓๑๒	๓๙๒	๓๙๒	๓,๒๓๘.๗๔	๘,๒๖๒.๐๙
ผักบุ้งน้ำ	๑๘๕	๑,๒๗๖.๗๕	๑,๒๗๖.๗๕	๒,๓๘๑.๑๐	๑,๘๗๘.๒๑
ฝรั่ง	๑,๕๒๖	๖,๕๒๐.๓๔	๖,๑๕๗.๑๙	๓๖,๕๕๗.๒๖	๕,๙๓๗.๓๓
มะนาว	๕๒๙	๑,๑๑๑.๖๙	๑,๐๓๓.๗๕	๕,๒๙๗.๙๕	๕,๑๒๔.๙๘
มะพร้าวแก่	๒๖๒	๕๘๒.๗๕	๕๔๗	๙๕๗.๘๓	๑,๗๕๑.๐๖
มะพร้าวน้ำหอม	๒,๘๗๙	๑๔,๙๙๐.๘๔	๑๑,๓๘๗.๓๔	๕๑,๗๙๕.๔๕	๔,๕๔๘.๕๑
มะม่วง	๒,๑๕๖	๖,๒๙๘.๘๔	๕,๙๖๖.๖๓	๑๓,๓๖๑.๒๔	๒,๒๓๙.๓๓
มันเทศ	๑๘	๑๒๒.๒๕	๑๒๒.๒๕	๒๙๕	๒,๔๑๓.๐๙
ถั่วฝักยาว	๔๘๑	๒,๘๓๒.๓๙	๒,๕๙๘.๗๕	๔,๙๒๕.๐๖	๑,๘๙๕.๑๖
ส้มโอ	๑,๔๓๕	๕,๒๗๕.๕๐	๔,๐๒๑.๕๐	๖,๒๙๖.๔๑	๑,๕๖๕.๖๙
หน่อไม้ฝรั่ง	๑๓๓	๓๗๘.๗๗	๓๗๘.๗๗	๖๓๖.๘๘	๑,๖๘๑.๔๔
อ้อยโรงงาน	๑,๗๒๙	๔๔,๕๗๙	๔๔,๕๗๙	๖๐๖,๔๘๐.๕๐	๑๓,๖๐๔.๖๒
รวม	๔๘,๕๘๓.๐๐	๖๐๖,๖๒๒.๙๐	๓๖๘,๖๐๓.๓๖	๑,๑๗๔,๖๘๑.๐๖	๑๒๐,๗๗๗.๐๑๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม (รายงานปฏิทินสินค้าเกษตร ปีการผลิต ๒๕๖๕)
ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

๒.๒ ข้อมูลด้านปศุสัตว์

ชนิด	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ปริมาณผลผลิต	หน่วยนับ
แกะ	๖๗.๐๐	๓,๐๐๕.๐๐	๓,๐๐๐.๐๐	ตัว
แพะ	๓๐๗.๐๐	๑๔,๕๖๓.๐๐	๑๐,๙๒๐.๐๐	ตัว
โคเนื้อ	๑,๕๑๕.๐๐	๑๐,๗๐๙.๐๐	๑๕,๙๗๒.๐๐	ตัว
กระบือ	๔๕.๐๐	๑๑๐.๐๐	๑๐๘.๐๐	ตัว
สุกร	๒๕.๐๐	๔๗,๖๔๐.๐๐	๙๖,๔๒๐.๐๐	ตัว
เปิดเทศ	๕๔๖.๐๐	๑๕,๔๖๒.๐๐	๓๘,๖๗๖.๐๐	ตัว
เปิดเนื้อ	๒๒๐.๐๐	๑,๐๕๑,๓๔๕.๐๐	๔,๒๐๕,๓๘๘.๐๐	ตัว
ไก่เนื้อ	๑๗๗.๐๐	๕,๑๘๖,๖๐๕.๐๐	๒๓,๓๓๙,๖๒๘.๐๐	ตัว
ไก่พื้นเมือง	๑๑,๒๐๐.๐๐	๔๘๐,๓๒๘.๐๐	๙๖๐,๖๖๐.๐๐	ตัว
เปิดไข่	๖๓๙.๐๐	๙๔๓,๕๘๒.๐๐	๗๕๔,๘๖๐.๐๐	ฟอง
ไก่ไข่	๕๕๒.๐๐	๒,๑๘๙,๑๔๒.๐๐	๑,๗๕๑,๓๑๖.๐๐	ฟอง
นกกะทา	๙.๐๐	๔๘,๗๗๕.๐๐	๓๔,๑๕๒.๐๐	ฟอง
น้ำนมวัวดิบ	๘๕๙.๐๐	๑๔,๒๙๘.๐๐	๓๙,๒๕๒.๐๐	ตัน
น้ำนมแพะดิบ	๒๑.๐๐	๖๑๗.๐๐	๓๐๐.๐๐	ตัน
รวม	๑๖,๑๘๒.๐๐	๑๐,๐๐๖,๑๘๑.๐๐		

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม (รายงานปฏิทินสินค้าเกษตร ปีการผลิต ๒๕๖๕)
ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

๒.๓ ข้อมูลด้านประมง

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ(ไร่)	ชนิดสัตว์น้ำ	
			กุ้งทะเล/ กุ้งน้ำจืด (ไร่)	ปลา/ อื่นๆ (ไร่)
เมืองนครปฐม	๑,๑๖๗	๑๖,๒๓๓.๗๓	๘,๓๙๗.๒๕	๗,๘๓๖.๔๘
ดอนตูม	๗๔๔	๗,๖๐๐.๐๖	๓,๐๒๑.๕๐	๔,๕๗๘.๕๖
สามพราน	๙๘๐	๕,๑๓๐.๙๑	๒,๖๓๔.๒๐	๒,๔๙๖.๗๑
นครชัยศรี	๑,๐๘๒	๙,๑๕๖.๑๘	๔,๖๐๐.๒๕	๔,๕๕๕.๙๓
กำแพงแสน	๒,๒๘๐	๒๓,๐๓๓.๒๘	๒๑,๙๓๔.๐๔	๑,๐๙๙.๒๔
บางเลน	๓,๒๑๕	๓๕,๕๓๓.๗๖	๑๗,๐๓๓.๑๐	๑๘,๕๐๐.๖๗
พุทธมณฑล	๒๓๙	๙๗๖.๗๗	๒๒.๓๘	๙๕๔.๓๙
รวม	๙,๗๐๗	๙๗,๖๖๔.๗๑	๕๗,๖๔๒.๗๒	๔๐,๐๒๑.๙๙

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕)

แหล่งน้ำ

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เนื่องจากตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำสำคัญ ๒ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ จากลุ่มน้ำแม่กลอง และโครงการเจ้าพระยาใหญ่ จากลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น ๑,๐๓๖,๖๒๖ ไร่ หรือร้อยละ ๗๖.๔๙ ของพื้นที่จังหวัด

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติมีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญสายหนึ่งในพื้นที่ภาคกลาง ของประเทศ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ไหลผ่าน จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม ลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร มีความยาวตลอดลำน้ำ ๓๒๕ กิโลเมตร ในส่วนของจังหวัดนครปฐมไหลผ่านอำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสสามพราน ความยาวประมาณ ๙๗ กิโลเมตร มีคลองแยกจากแม่น้ำท่าจีนที่สำคัญ คือ คลองบางเลน คลองพระพิมล คลองบางหลวง คลองโยง คลองมหาสวัสดิ์ คลองจินดา คลองนกกระทุง คลองอ้อมใหญ่ และคลองเจดีย์บูชา

แหล่งน้ำชลประทาน

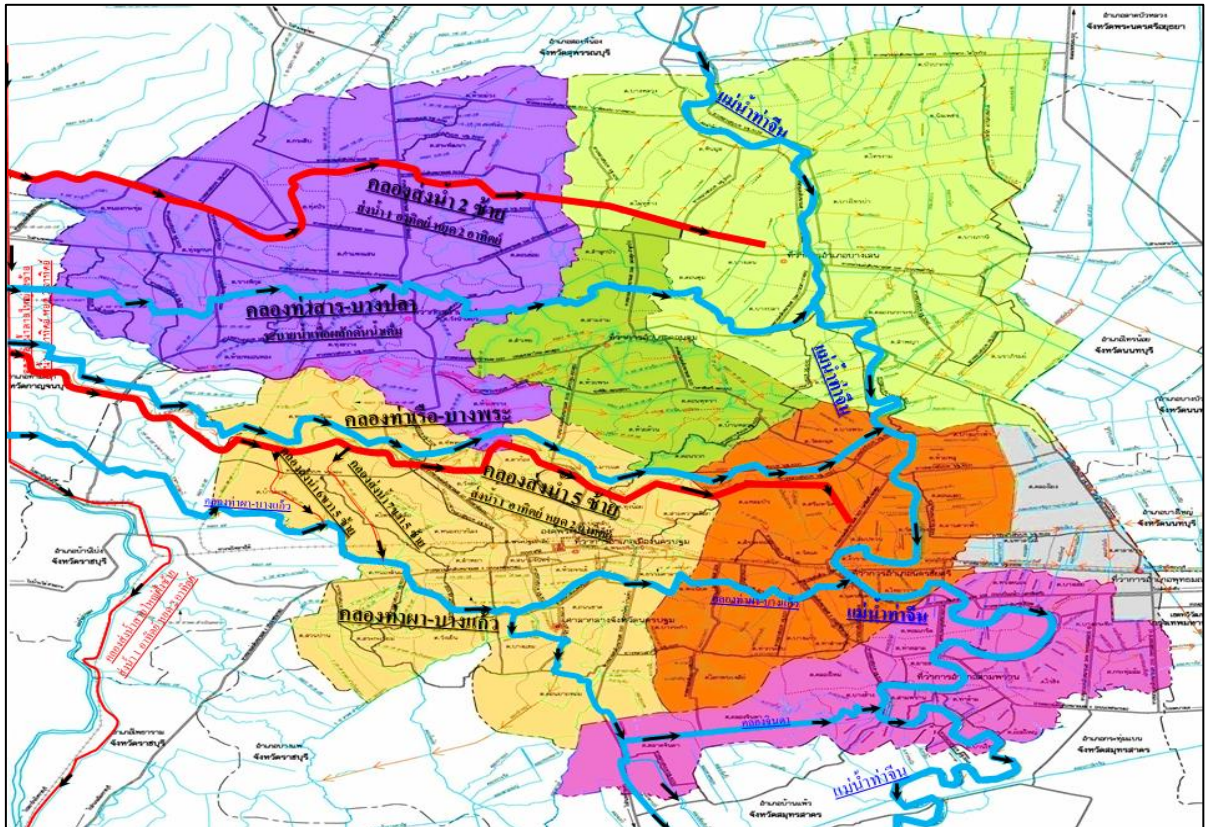
แหล่งน้ำชลประทาน มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยทำเป็นระบบชลประทานเพื่อการเกษตร ทั้งในฤดูฝน และฤดูแล้ง ดังนี้

- ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยรับน้ำ จากเขื่อนวชิราลงกรณ์ในจังหวัดกาญจนบุรี และมีโครงการชลประทาน ๕ โครงการ ที่รับผิดชอบ ขึ้นอยู่กับ สำนักชลประทานที่ ๑๓
 - ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเจ้าพระยา โดยรับน้ำจาก เขื่อนเจ้าพระยาในจังหวัดชัยนาท โครงการชลประทาน ๓ โครงการ ที่รับผิดชอบ ขึ้นอยู่กับสำนักชลประทานที่ ๑๑
- โครงการชลประทานในจังหวัดได้มีการจัดสรรน้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๘ โครงการ ดังนี้
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ เมืองนครปฐม กำแพงแสน ดอนตูม บางเลน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๒๑๐,๓๑๐ ไร่
 ๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ เมืองนครปฐม กำแพงแสน สามพราน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๒๖๖,๘๑๐ ไร่
 ๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ กำแพงแสน ดอนตูม และอำเภอบางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๒๒๔,๒๐๐ ไร่
 ๔. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ กำแพงแสน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๔๙,๕๓๔ ไร่
 ๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ เมืองนครปฐม และสามพราน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๔๗,๖๐๐ ไร่
 ๖. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ บางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๘๖,๔๔๕ ไร่
 ๗. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ บางเลน นครชัยศรี และพุทธมณฑล รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๑๗,๒๔๐ ไร่
 ๘. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภ สามพราน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๓๔,๔๘๗ ไร่

การจัดสรรน้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูก ๘ โครงการ

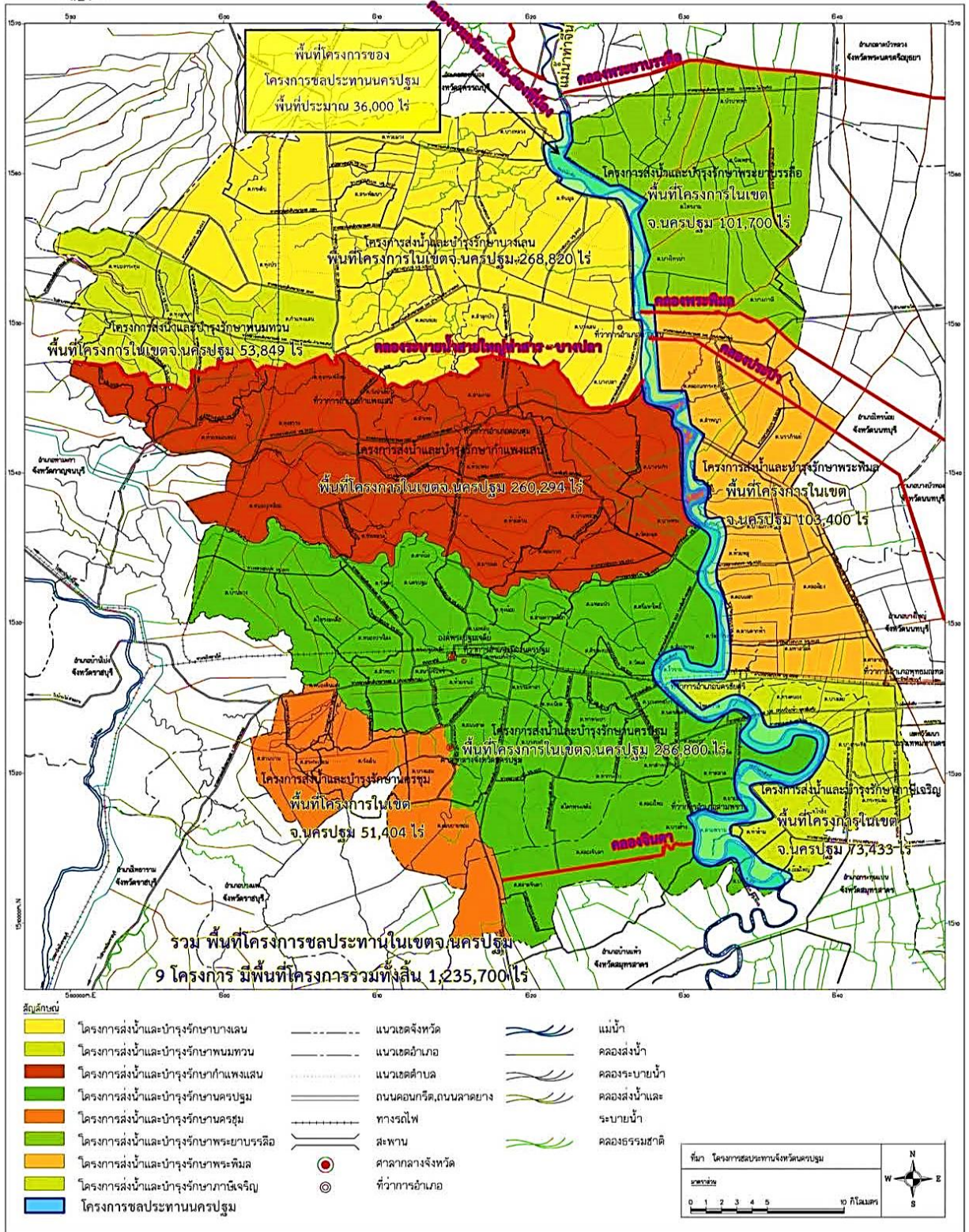
ที่.	โครงการชลประทานในเขต	พื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)								คิดเป็นร้อยละของพื้นที่จังหวัด
		เมือง	กำแพงแสน	บางเลน	นครชัยศรี	สามพราน	ดอนตูม	พุทธมณฑล	รวม(ไร่)	
๑	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน	๓๒,๖๐๐	๖๙,๓๑๐	๒๖,๐๐๐	๑๗,๐๐๐	-	๖๕,๔๐๐	-	๒๑๐,๓๑๐	๑๕.๕๒
๒	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม	๑๒๘,๘๐๐	๓๙๐	-	๘๑,๒๑๐	๕๖,๔๑๐	-	-	๒๒๖,๘๑๐	๑๙.๖๙
๓	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน	-	๑๑๔,๗๐๐	๙๕,๖๐๐	-	-	๑๓,๙๐๐	-	๒๒๔,๒๐๐	๑๖.๕๔
๔	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน	-	๔๙,๕๓๔	-	-	-	-	-	๔๙,๕๓๔	๓.๖๖
๕	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม	๔๕,๔๐๐	-	-	-	๒,๒๐๐	-	-	๔๗,๖๐๐	๓.๕๑
๖	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ	-	-	๘๖,๔๔๕	-	-	-	-	๘๖,๔๔๕	๖.๓๘
๗	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	-	-	๖๕,๓๔๐	๒๕,๒๗๐	-	-	๒๖,๖๓๐	๑๑๗,๒๔๐	๘.๖๕
๘	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ	-	-	-	๔,๒๔๗	๒๘,๖๗๓	-	๑,๕๖๗	๓๔,๔๘๗	๒.๕๔
รวมแต่ละอำเภอ		๒๐๖,๘๐๐	๒๓๓,๙๓๔	๒๗๓,๓๘๕	๑๒๗,๗๒๗	๘๗,๒๘๓	๗๙,๓๐๐	๒๘,๑๑๗		
								รวมทั้งหมด	๑,๐๓๖,๖๒๖	๗๖.๔๙

เส้นทางน้ำเข้าพื้นที่จังหวัดนครปฐม

แผนที่แสดงโครงการชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม

แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน

ข้อมูลจำนวนบ่อน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาลของจังหวัดนครปฐม ระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

อำเภอ	ประเภทการใช้น้ำ			รวม (บ่อ)
	อุปโภค-บริโภค (บ่อ)	ธุรกิจ (บ่อ)	เกษตรกรรม (บ่อ)	
เมืองนครปฐม	๑๔๘	๑๕๕	๒๒	๓๒๖
กำแพงแสน	๙๑	๑๑๓	๓	๒๐๗
นครชัยศรี	๑๑๔	๘๐	๙	๒๐๓
ดอนตูม	๕๐	๓๙	๔	๙๓
บางเลน	๖๐	๑๒๖	๑๑	๑๙๗
สามพราน	๑๑๔	๒๗๐	๒๘	๔๑๒
พุทธมณฑล	๑๑	๑๕	๓	๒๙
รวม (บ่อ)	๕๘๘	๗๙๘	๘๐	๑,๔๖๗

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๓

การเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร (ช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๖)

สถานการณ์ทั่วไป

➤ สถานการณ์สภาพอากาศ

ประเทศไทยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon) และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Monsoon) โดยมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทย ระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกใต้บริเวณมหาสมุทรอินเดีย มรสุมนี้จะนำมวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้มีเมฆมากและฝนชุกทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามบริเวณชายฝั่งทะเล และเทือกเขา ด้านรับลมจะมีฝนมากกว่าบริเวณอื่น หลังจากหมดอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้แล้ว ประมาณกลางเดือนตุลาคมจะมีมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย จนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงบนซีกโลกเหนือ แถบประเทศมองโกเลียและจีน จึงพัดพาเอามวลอากาศเย็น และแห้งจากแหล่งกำเนิดเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งทั่วไป โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้จะมีฝนชุกโดยเฉพาะภาคใต้ฝั่งตะวันออก เนื่องจากมรสุมนี้นำความชุ่มชื้นจากอ่าวไทยเข้ามาปกคลุม ซึ่งการเริ่มต้นและสิ้นสุดของลมมรสุมทั้ง ๒ ชนิด อาจผันแปรไปจากปกติได้ในแต่ละปี

กรมอุตุนิยมวิทยา ได้ประกาศสิ้นสุดฤดูฝนและเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป โดยอุณหภูมิต่ำสุดบริเวณประเทศไทยตอนบนจะลดลงต่ำกว่า ๒๓ องศาเซลเซียส ซึ่งอยู่ในเกณฑ์อากาศเย็นเกือบทั่วไปอย่างต่อเนื่องและทิศทางลมที่พัดปกคลุมบริเวณประเทศไทยที่ระดับความสูง ๑๐๐ เมตร ถึงความสูง ๓,๕๐๐ เมตร เปลี่ยนเป็นลมตะวันออกเฉียงเหนือหรือลมตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนลมระดับบนที่ความสูง ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ เมตร เปลี่ยนเป็นลมฝ่ายตะวันตกประกอบกับปริมาณและการกระจายของฝนบริเวณประเทศไทยตอนบนจะมีฝนตกในบางช่วง ส่วนบริเวณภาคใต้จะมีฝนตกชุกหนาแน่นต่อไป

นอกจากนี้ กรมอุตุนิยมวิทยา ได้คาดหมายลักษณะอากาศช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ประมาณ ต้นสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ฤดูหนาวของประเทศไทยปีนี้คาดว่า บริเวณประเทศไทยตอนบน ฤดูหนาวปีนี้จะเริ่มต้นประมาณต้นสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ซึ่งจะช้ากว่าค่าเฉลี่ยปกติประมาณ ๑ สัปดาห์ และจะสิ้นสุดประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย บริเวณประเทศไทยตอนบน ๒๐ - ๒๑ องศาเซลเซียส ซึ่งจะสูงกว่าค่าปกติประมาณประมาณ ๐.๕ องศาเซลเซียส (ค่าปกติ ๑๙.๕ องศาเซลเซียส) และจะมีอากาศหนาวเย็นมากกว่าปีที่ผ่านมา (อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยปีที่ผ่านมา ๒๑.๐ องศาเซลเซียส) สำหรับอุณหภูมิต่ำที่สุด ๘ - ๙ องศาเซลเซียส ส่วนมากจะอยู่ตอนบนของทั้งภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนอุณหภูมิต่ำที่สุดบริเวณกรุงเทพมหานคร ๑๗ - ๑๘ องศาเซลเซียส และปริมณฑล ๑๕ - ๑๖ องศาเซลเซียส ช่วงเวลาที่จะมีอากาศหนาวเย็นที่สุด จะเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ถึงปลายเดือนมกราคม ๒๕๖๖ สำหรับบริเวณยอดดอยและยอดภูรวมทั้งเทือกเขาจะมีอากาศหนาวถึงหนาวจัดและจะมีน้ำค้างแข็งเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง ส่วนบริเวณภาคใต้จะมีอากาศเย็นบางแห่งในบางวันส่วนมากตอนบนของภาค แต่ยังคงมีฝนตกชุกหนาแน่น โดยเฉพาะทางฝั่งตะวันออกในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม ก็มีฝนตกหนักหลายพื้นที่และหนักมากในบางแห่ง ซึ่งจะทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก รวมทั้งน้ำล้นตลิ่งได้ในหลายพื้นที่ สำหรับคลื่นลมในทะเลอ่าวไทยจะมีกำลังแรงเป็นระยะๆ ในบางช่วงมีคลื่นสูง ๒ - ๓ เมตร ส่วนทะเลอันดามันมีคลื่นสูง ๑ - ๒ เมตร เดือนพฤศจิกายนและธันวาคม อาจจะมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัว

เข้ามาใกล้หรือเคลื่อนตัวผ่านอ่าวไทยและภาคใต้ ซึ่งทำให้บริเวณดังกล่าวมีฝนตกชุกหนาแน่น รวมทั้งคลื่นลมจะมีกำลังแรง และอาจมีคลื่นพายุซัดฝั่ง ความสูงของคลื่น ๓-๔ เมตร

ทั้งนี้ กรมอุตุนิยมวิทยา (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕) ได้ติดตามและคาดการณ์ปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะอากาศเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ ถึง มกราคม ๒๕๖๖ ดังนี้

ขณะนี้ปรากฏการณ์เอลนีโญอยู่ในสภาวะลานีญา (Nino ๓.๔ = -๐.๙) จากแบบจำลองการพยากรณ์ ENSO index ของศูนย์ต่างๆ ทั่วโลก การพยากรณ์ความน่าจะเป็นของสถานการณ์ ENSO และการพยากรณ์อุณหภูมิผิวน้ำทะเล บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรที่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ จนถึงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแบบจำลองแล้ว คาดว่าปรากฏการณ์เอลนีโญจะอยู่ในสภาวะลานีญา ต่อเนื่องไปถึงช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จากนั้นมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่สภาวะปกติต่อไป

ปรากฏการณ์ IOD หรือดัชนีวัดค่าความผิดปกติของอุณหภูมิผิวน้ำทะเล อันเนื่องมาจากการอุ่นขึ้นหรือเย็นตัวอย่างผิดปกติของอุณหภูมิผิวน้ำทะเลบริเวณตอนใต้ด้านตะวันออกของมหาสมุทรอินเดียบริเวณเขตศูนย์สูตร (EAST) กับอุณหภูมิผิวน้ำทะเลบริเวณด้านตะวันตกของมหาสมุทรอินเดียเขตศูนย์สูตร (WEST) เรียกว่า ปรากฏการณ์ Indian Ocean Dipole จากแบบจำลองการพยากรณ์ IOD index การพยากรณ์ความน่าจะเป็นของสถานการณ์ IOD และการพยากรณ์อุณหภูมิผิวน้ำทะเลบริเวณมหาสมุทรอินเดีย พบว่าช่วงเดือนที่ผ่านมาปรากฏการณ์ IOD มีสถานะลบ (Negative) โดยมีดัชนีชี้วัด -๐.๕๗ องศาเซลเซียส และคาดว่า มีแนวโน้มจะเข้าสู่สถานะปกติในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน โดยทั่วไปปรากฏการณ์ Negative IOD จะทำให้ปริมาณฝนบริเวณภาคใต้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในช่วง ๓ เดือนนี้

MJO เป็นปรากฏการณ์ขนาดใหญ่ที่เกิดควบคู่กันระหว่างการไหลเวียนของบรรยากาศกับการยกตัวของ อากาศในเขตร้อนกินเวลาประมาณ ๓๐-๖๐ วัน โดยจะมีการเคลื่อนตัวทางตะวันออก ซึ่งจะสัมพันธ์กับการเกิดฝนที่ผิดปกติ โดยในช่วงต้นเดือนตุลาคมปรากฏการณ์ MJO มีกำลังอ่อนขณะเคลื่อนตัวทางตะวันออกผ่านบริเวณ Maritime Continent และได้มีกำลังแรงขึ้นขณะเคลื่อนเข้าสู่มหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตกในช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งจากแบบจำลองการพยากรณ์ดัชนี MJO พบว่าในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนตุลาคม MJO จะยังคงมีกำลังแรงอย่างต่อเนื่องและมีโอกาสทำให้เกิดการพัฒนาตัวของพายุหมุนเขตร้อนทางด้านตะวันออกของประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงปลายเดือนตุลาคม จากนั้น MJO จะเริ่มมีกำลังอ่อนลงขณะเคลื่อนเข้าสู่ Phase ๗ ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ซึ่งภาพรวมของการพยากรณ์ค่า OLR คาดการณ์ว่าปรากฏการณ์ MJO จะไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณฝนของประเทศไทยในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน หลังจากนั้นยังคงต้องเฝ้าติดตามปรากฏการณ์ MJO อย่างใกล้ชิดต่อไป

ลมมรสุม คือลมที่พัดตามฤดูกาล (ลมประจำฤดู) เป็นลมแนทิสและสม่ำเสมอ โดยประเทศไทยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon) และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Monsoon) มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทย ระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกใต้บริเวณมหาสมุทรอินเดีย มรสุมนี้จะนำมวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้มีเมฆมากและฝนชุกทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามบริเวณชายฝั่งทะเล และ เทือกเขาด้านรับลมจะมีฝนมากกว่าบริเวณอื่น หลังจากหมดอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้แล้ว ประมาณกลางเดือนตุลาคมจะมีมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงบนซีกโลกเหนือประเทศมองโกเลียและจีน จากดัชนีลมมรสุม WYMI WNPI และ ISMI ช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา พบว่าค่าเฉลี่ยดัชนีมรสุมแสดงให้เห็นลมตะวันตกเฉียงใต้จะมีกำลังแรงกว่าค่าปกติมีแนวโน้มอ่อนกำลังลง และผลการคาดการณ์ลมที่ระดับ ๘๕๐ hPa (๑,๕๐๐ เมตร) ช่วง ๔ สัปดาห์ข้างหน้า มีดังนี้

สัปดาห์ที่ ๑ มีลมตะวันตกเฉียงใต้ที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่านประเทศไทยตลอดทั้งประเทศ โดยสัปดาห์ที่ ๒ มีลมตะวันออกเฉียงเหนือที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่านประเทศไทยตอนบน ส่วนทางภาคใต้ มีลมตะวันตกเฉียงใต้ที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่าน ส่วนสัปดาห์ที่ ๓ มีลมตะวันออกเฉียงเหนือที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติเล็กน้อยพาดผ่านประเทศไทยตอนบน ส่วนภาคใต้มีลมตะวันตกที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่าน และสัปดาห์ที่ ๔ ลมตะวันออกเฉียงเหนือที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่านประเทศไทยตอนบน ส่วนทางภาคใต้ มีลมตะวันตกที่มีกำลังแรงกว่าค่าปกติพาดผ่าน ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้เดือนพฤศจิกายน ประเทศไทยตอนบน มีปริมาณฝนใกล้เคียงค่าปกติ ส่วนภาคใต้มีปริมาณฝนสูงกว่าค่าปกติ (เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของช่วงเดียวกัน ในช่วงปี๒๕๓๔-๒๕๖๓)

➤ สถานการณ์น้ำ

สภาพอุทกวิทยา

ปริมาณน้ำท่าในประเทศไทยทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำ มีปริมาณน้ำท่าโดยธรรมชาติเฉลี่ยทั้งปี รวม ๒๑๑,๘๐๕ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูฝน ๑๘๑,๖๗๙ ล้านลูกบาศก์เมตร (๘๕.๘%) และเป็นปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูแล้ง ๓๐,๑๒๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๔.๒%) ประกอบด้วยปริมาณน้ำท่าในภาคเหนือ ๔๓,๐๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูฝน ๓๔,๒๓๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๗๙.๕%) และปริมาณน้ำท่า ในช่วงฤดูแล้ง ๘,๘๓๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๐.๕%) ปริมาณน้ำท่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕๗,๘๐๗ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูฝน ๕๒,๗๑๙ ล้านลูกบาศก์เมตร (๙๑.๒%) และปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูแล้ง ๕,๐๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๘.๘%) ปริมาณน้ำท่าในภาคกลาง และภาคตะวันออก ๔๗,๕๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูฝน ๔๑,๕๗๕ ล้านลูกบาศก์เมตร (๘๗.๔%) และปริมาณน้ำท่าในช่วง ฤดูแล้ง ๕,๙๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๒.๖%) ปริมาณน้ำท่าในภาคใต้ ๖๓,๓๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นปริมาณน้ำท่า ในช่วงฤดูฝน ๕๓,๑๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร (๘๓.๙%) และปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูแล้ง ๑๐,๑๕๙ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๖.๑%)

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำ

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลาง (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๖๔,๑๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๔ ปริมาณน้ำใช้การได้ ๔๐,๑๗๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ร้อยละ ๗๗) ปริมาณน้ำในอ่างฯ เทียบกับปี ๒๕๖๔ (๕๘,๖๐๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗) มากกว่า ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕,๔๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ทั้งประเทศ จำนวนทั้งสิ้น ๓๕ แห่ง (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๕๙,๓๙๙ ล้านลูกบาศก์ คิดเป็นร้อยละ ๘๔ (ปริมาณน้ำใช้การได้ ๓๕,๘๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๖) ปริมาณน้ำในอ่างฯ เทียบกับปี ๒๕๖๔ (๕๔,๐๐๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๖) มากกว่าปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕,๓๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ทั้งประเทศ จำนวนทั้งสิ้น ๔๑๒ แห่ง (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๔,๗๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๑ (ปริมาณน้ำใช้การได้ ๔,๓๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๒) ปริมาณน้ำในอ่างฯ เทียบกับปี ๒๕๖๔ (๔,๖๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๙) มากกว่าปี ๒๕๖๔ จำนวน ๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำหลัก ๔ แห่ง ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๒๐,๗๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๔ ปริมาณน้ำใช้การได้ ๑๔,๐๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗) ปริมาณน้ำในอ่างฯ เทียบกับปี ๒๕๖๔ (๑๔,๔๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๘) มากกว่าปี ๒๕๖๔ จำนวน ๖,๓๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางโดยแยกเป็นรายภาค ดังนี้

ภาคเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๒๐,๖๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๓ ปริมาณน้ำ
 ใช้การได้ ๑๓,๙๔๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน
 ๗,๒๐๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๐

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๘,๒๔๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๙
 ปริมาณน้ำใช้การได้ ๖,๕๙๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๘ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔
 จำนวน ๕,๙๔๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๘

ภาคกลาง ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๑,๔๓๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑ ปริมาณน้ำ
 ใช้การได้ ๑,๓๗๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน
 ๑,๔๐๘ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๔

ภาคตะวันตก ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๒๒,๒๔๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๔ ปริมาณ
 น้ำใช้การได้ ๘,๙๖๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๗ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน
 ๑๐,๓๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗

ภาคตะวันออก ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๑,๔๗๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๗ ปริมาณ
 น้ำใช้การได้ ๑,๓๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๓ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน
 ๑,๒๘๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๑

ภาคใต้ ปริมาณน้ำในอ่างฯ ๕,๓๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ปริมาณน้ำใช้การได้
 ๓,๖๐๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๖ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน ๔,๓๐๓ ล้าน
 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๖

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

ภาค	ขนาดใหญ่						ขนาดกลาง						รวม					
	จำนวน (แห่ง)	ความจุที่ รณก.	ปริมาณน้ำ				จำนวน (แห่ง)	ความจุที่ รณก.	ปริมาณน้ำ				จำนวน (แห่ง)	ความจุที่ รณก.	ปริมาณน้ำ			
			ในอ่าง	% รณก.	ใช้การ	% ใช้การ			ในอ่าง	% รณก.	ใช้การ	% ใช้การ			ในอ่าง	% รณก.	ใช้การ	% ใช้การ
เหนือ	8	24,825	20,688	83	13,943	77	75	1,007	963	96	873	95	83	25,832	21,651	84	14,816	78
ตอน.	12	8,368	8,244	99	6,594	98	218	2,012	1,868	93	1,709	92	230	10,381	10,112	97	8,303	97
กลาง	3	1,419	1,437	101	1,377	101	22	378	360	95	336	95	25	1,797	1,797	100	1,713	100
ตะวันตก	2	26,605	22,241	84	8,964	67	7	147	144	98	135	97	9	26,752	22,385	84	9,099	68
ตะวันออก	6	1,515	1,475	97	1,381	97	51	959	959	99	897	99	57	2,474	2,424	98	2,278	98
ใต้	4	8,194	5,313	65	3,603	56	39	668	668	63	366	59	43	8,863	5,732	65	3,969	56
รวม	35	70,926	59,399	84	35,862	76	412	5,171	4,703	91	4,315	90	447	76,098	64,102	84	40,177	77

(หน่วย: ล้าน ลบ.ม.)

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำหลัก ๔ แห่ง ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ปริมาณ น้ำในอ่างฯ ๒๐,๗๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๔ ปริมาณน้ำใช้การได้
 ๑๔,๐๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน ๗,๗๔๔
 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๓

อ่างเก็บน้ำภูมิพล มีปริมาณน้ำ ๑๑,๙๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๙ ปริมาณน้ำ
 ใช้การได้ ๘,๑๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๕ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน
 ๔,๒๒๙ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๔

อ่างเก็บน้ำสิริกิติ์ มีปริมาณน้ำ ๖,๘๖๓ ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ ๗๒ มีปริมาณน้ำใช้การได้
 ๔,๐๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๖๑๓ ล้าน
 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๔

อ่างเก็บน้ำแควน้อยบำรุงแดน มีปริมาณน้ำ ๙๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๒ มีปริมาณน้ำใช้การได้ ๙๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน ๙๐๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑

อ่างเก็บน้ำป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำ ๙๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๒ มีปริมาณน้ำใช้การได้ ๙๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๒ ปริมาณน้ำใช้การได้ เทียบกับปี ๒๕๖๔ จำนวน ๙๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๔

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำ ภูมิพล สิริกิติ์ แควน้อยฯ และป่าสักฯ (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

อ่างเก็บน้ำ	ปริมาณน้ำในอ่างฯ		ปริมาณน้ำใช้การได้		ปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ		ปริมาณน้ำระบาย		ปริมาณน้ำรับได้อีก
	ปริมาณน้ำ	% ความจุอ่างฯ	ปริมาณน้ำ	% น้ำใช้การ	วันนี้	เมื่อวาน	วันนี้	เมื่อวาน	
ภูมิพล	11,974	89	8,174	85	21.60	21.38	3.00	3.00	1,488
สิริกิติ์	6,863	72	4,013	60	11.92	9.71	9.00	9.00	2,647
ภูมิพล+สิริกิติ์	18,837	82	12,187	75	33.52	31.09	12.00	12.00	4,135
แควน้อยฯ	957	102	914	102	2.73	2.72	2.59	2.59	-
ป่าสักชลสิทธิ์	976	102	973	102	3.20	4.67	4.32	4.33	-
รวมทั้งหมด	20,770	84	14,074	77	39.45	38.48	18.91	18.92	4,135

นโยบาย มาตรการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖

กระทรวงพาณิชย์กำหนดเป้าหมายความต้องการใช้ข้าว ๒๗.๖๔๖ ล้านตันข้าวเปลือก และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดเป้าหมายการผลิตข้าว ๓๐.๐๓๓ ล้านตันข้าวเปลือก พื้นที่รวม ๖๖.๒๗๖ ล้านไร่ แยกเป็น รอบที่ ๑ พื้นที่ ๕๙.๔๒๐ ล้านไร่ คาดการณ์ผลผลิต ๒๕.๕๖๖ ล้านตันข้าวเปลือก และ รอบที่ ๒ พื้นที่ ๖.๘๕๖ ล้านไร่ คาดการณ์ผลผลิต ๔.๔๖๗ ล้านตันข้าวเปลือก จึงได้ประกาศพื้นที่ส่งเสริมการปลูกข้าว ปี ๒๕๖๕/๖๖ รอบที่ ๑ จำนวน ๕๙.๔๒๐ ล้านไร่ (เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕)

ชนิดข้าว	เป้าหมายความต้องการใช้ข้าว (Demand) (ล้านตันข้าวเปลือก)	เป้าหมายการผลิตข้าว (Supply) (ล้านตันข้าวเปลือก)	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รวม		
			พื้นที่ (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	พื้นที่ (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	พื้นที่ (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
1. ข้าวหอมมะลิ	6.717	9.104	26.000	9.104	350	-	-	-	26.000	9.104	350
1.1 ในพื้นที่ 23 จังหวัด		8.280	24.000	8.280	345	-	-	-	24.000	8.280	345
1.2 นอกพื้นที่ 23 จังหวัด		0.824	2.000	0.824	412	-	-	-	2.000	0.824	412
2. ข้าวหอมไทย	1.762	1.762	1.800	1.199	666	0.822	0.563	685	2.622	1.762	672
3. ข้าวเจ้า	12.915	12.915	15.500	9.133	589	5.826	3.782	649	21.326	12.915	606
3.1 ข้าวเจ้าพื้นนุ่ม		1.300	1.000	0.650	650	1.000	0.650	650	2.000	1.300	650
3.2 ข้าวเจ้าพื้นแข็ง		11.615	14.500	8.483	585	4.826	3.132	649	19.326	11.615	601
4. ข้าวเหนียว	6.078	6.078	15.700	5.966	380	0.190	0.112	588	15.890	6.078	383
5. ข้าวตลาดเฉพาะ	0.174	0.174	0.420	0.164	390	0.018	0.010	561	0.438	0.174	397
5.1 ข้าว กข43		0.055	0.080	0.045	561	0.018	0.010	561	0.098	0.055	561
5.2 ข้าวอินทรีย์		0.109	0.315	0.109	345	-	-	-	0.315	0.109	345
5.3 ข้าวลี		0.010	0.025	0.010	387	-	-	-	0.025	0.010	387
รวม	27.646	30.033	59.420	25.566	430	6.856	4.467	652	66.276	30.033	453

แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖

คณะทำงานวางแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ได้พิจารณาวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ศักยภาพน้ำ ความเหมาะสมของพื้นที่ พันธุ์ข้าว แนวโน้มการตลาด และโครงการต่างๆ ของรัฐบาล ที่จะดำเนินการในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งคณะทำงานวางแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งได้กำหนดแผนนโยบายและมาตรการการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖ ดังนี้

๑. ทั้งประเทศ จำนวน ๑๖.๓๐ ล้านไร่ แบ่งเป็น ข้าวรอบ ๒ จำนวน ๑๓.๕๕ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๑๐.๔๒ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๓.๑๓ ล้านไร่) พืชไร่พืชผัก จำนวน ๒.๗๕ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๐.๖๔ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๒.๑๑ ล้านไร่)

๒. ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ๒๒ จังหวัด จำนวน ๙.๒๒ ล้านไร่ แบ่งเป็น ข้าวรอบที่ ๒ จำนวน ๘.๕๑ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๖.๖๔ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๑.๘๗ ล้านไร่) พืชไร่พืชผัก จำนวน ๐.๗๒ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๐.๑๐ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๐.๖๒ ล้านไร่)

๓. ลุ่มน้ำแม่กลอง ๗ จังหวัด จำนวน ๑.๑๓ ล้านไร่ แบ่งเป็น ข้าวรอบที่ ๒ จำนวน ๐.๘๗ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๐.๘๔ นอกเขตชลประทาน ๐.๐๓ ล้านไร่) พืชไร่พืชผัก จำนวน ๐.๒๔ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๐.๑๖ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๐.๐๘ ล้านไร่)

แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖ ทั้งประเทศ

เขตพื้นที่	ประเภทแหล่งน้ำ	แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2565/66		
		ข้าวรอบที่ 2	พืชไร่ พืชผัก	รวม
ทั้งประเทศ (77 จังหวัด)	ในเขตชลประทาน	10.42	0.64	11.06
	นอกเขตชลประทาน	3.13	2.11	5.24
	รวม	13.55	2.75	16.30
22 จังหวัด ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	ในเขตชลประทาน	6.64	0.10	6.74
	นอกเขตชลประทาน	1.87	0.62	2.49
	รวม	8.51	0.72	9.23
7 จังหวัด ลุ่มน้ำแม่กลอง	ในเขตชลประทาน	0.84	0.16	1.01
	นอกเขตชลประทาน	0.03	0.09	0.12
	รวม	0.87	0.25	1.13
รวมพื้นที่นอก ลุ่มเจ้าพระยาและ ลุ่มแม่กลอง	ในเขตชลประทาน	2.94	0.38	3.31
	นอกเขตชลประทาน	1.23	1.40	2.63
	รวม	4.17	1.78	5.95

นโยบายและมาตรการการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๔/๖๕

นโยบาย

๑. ด้านการจัดสรรน้ำ วางแผนการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน โดยจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึงและพอเพียงสำหรับการอุปโภค – บริโภค การรักษาระบบนิเวศ การอุตสาหกรรม และการเพาะปลูกพืชต้นฤดูฝนปีถัดไป โดยวางแผนการจัดสรรน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- ๑.๑ เพื่อการอุปโภค – บริโภค และการประปา
- ๑.๒ เพื่อการรักษาระบบนิเวศทางน้ำ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม การชลประทานน้ำเสีย
- ๑.๓ เพื่อสำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน สำหรับอุปโภค – บริโภคและรักษาระบบนิเวศเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม
- ๑.๔ เพื่อการเกษตร
- ๑.๕ เพื่อการอุตสาหกรรม

๒. ด้านการเกษตร

- ๒.๑ วางแผนการจัดสรรน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่
- ๒.๒ กำกับติดตามสถานการณ์การเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๔/๖๕ ของเกษตรกรให้เป็นไปตามแผนควบคุมการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาด้านการตลาดประกอบด้วย
- ๒.๓ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และด้านการตลาด

มาตรการ

๑. ด้านการจัดสรรน้ำ

เขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา ปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ วางแผนจัดสรรน้ำสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเป็นไปอย่างยั่งยืน มีปริมาณน้ำต้นทุนสามารถสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวนาปี ๒๕๖๕/๖๖ พื้นที่ที่เพาะปลูกประจำ ซึ่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำของตนเอง แหล่งน้ำข้างเคียง (ประมาณ ๑.๗๓ ล้านไร่) และพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มพูนรายได้ จำนวน ๓.๖๓ ล้านไร่ รวมพื้นที่เพาะปลูกประมาณ ๖.๖๔ ล้านไร่

เขตลุ่มน้ำแม่กลอง ปริมาณน้ำในเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ จังหวัดกาญจนบุรี วางแผนจัดสรรน้ำสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ ส่งน้ำสำหรับการเพาะปลูกข้าวนาปีฤดูแล้งปี ๒๕๖๖ และสามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค รักษาระบบนิเวศ และการเกษตร

เขตลุ่มน้ำอื่นๆ ให้วางแผนจัดสรรน้ำสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน

ปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเติมน้ำต้นทุนให้เขื่อนกักเก็บน้ำ (มีนาคม -ตุลาคม ๒๕๖๖) ปฏิบัติการฝนหลวงเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักให้กับเขื่อนต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อสำรองไว้เป็นน้ำต้นทุนในการบริหาร จัดการน้ำในช่วงฤดูแล้งที่จะมาถึงและเพื่อสาธารณประโยชน์ต่างๆ

๒. ด้านการเกษตร

เนื่องจากปีนี้ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ จึงมีการจัดสรรน้ำในการเพาะปลูกข้าว รอบที่ ๒ ในช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖ และสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย หรือเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของรัฐ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย เสริมสร้างรายได้แก่เกษตรกร และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๖ เป็นต้น เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกข้าว รอบที่ ๒

๓. ด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และด้านการตลาด

๓.๑ ให้เกษตรกรรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านสถานการณ์น้ำในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน แนวโน้มความต้องการของตลาด ราคา และแหล่งรับซื้อพืชฤดูแล้ง เป็นต้น

๓.๒ ประสาน และช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาช่องทางการตลาดให้กับผลผลิตพืชฤดูแล้ง

๓.๓ สร้างการรับรู้เพื่อให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

๓.๔ เชิญชวนเกษตรกรให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยเข้าร่วมโครงการของรัฐ เช่น โครงการ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเสริมสร้างรายได้แก่ เกษตรกร และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๖

๓.๕ การแนะนำให้เกษตรกรปฏิบัติดูแลรักษาพืชในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งการรักษาความชื้น และลดการเผาตอซัง

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖ ทั้งประเทศ

ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง แหล่งน้ำขนาดใหญ่อื่นๆ และการกำหนดพื้นที่เพาะปลูก

ปริมาณน้ำใช้การได้ในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และแหล่งน้ำขนาดใหญ่อื่นๆ จากทั่วประเทศ ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น ๔๓,๗๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็น

- ปริมาณน้ำใช้การได้ อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ๓๕,๘๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร

- ปริมาณน้ำใช้การได้ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ๔,๓๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

- ปริมาณน้ำใช้การได้ โครงการขนาดใหญ่อื่นๆ ๓,๕๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

วางแผนจัดสรรน้ำไว้ทั้งหมด ๒๗,๖๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็น เพื่อการเกษตร ๑๖,๓๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการอุปโภค-บริโภค ๒,๕๓๕ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและอื่นๆ ๘,๘๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้ยังมีปริมาณน้ำสำรองไว้สำหรับต้นฤดูฝน ๑๖,๐๕๕ ล้านลูกบาศก์เมตรอีกด้วย แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี ๒๕๖๕/๖๖ ทั้งประเทศ จำนวน ๑๕.๗๕ ล้านไร่ แยกเป็น ข้าวนาปรัง ๑๐.๔๒ ล้านไร่ พืชไร่-พืชผัก ๐.๖๔ ล้านไร่ พืชต่อเนื่องและพืชอื่น ๆ ๔.๖๙ ล้านไร่ (อ้อย ๑.๐๗ ล้านไร่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น ๒.๔๓ ล้านไร่ บ่อปลา-บ่อกุ้ง ๐.๘๒ ล้านไร่และอื่น ๆ ๐.๓๗ ล้านไร่

การกำหนดเวลาเริ่มการส่งน้ำหรือการจัดสรรน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

สำหรับแผนการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตร โดยทั่วไปเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนเริ่มจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก โครงการ ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายน โครงการแม่กลองใหญ่จะเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๖ พื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตกจะเริ่มเพาะปลูกตามฤดูกาลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันออกจะเริ่มเพาะปลูกตามฤดูกาลตั้งแต่เดือนมีนาคม สำหรับเวลาเริ่มต้นของแผนการจัดสรรน้ำของพื้นที่ชลประทานบริเวณต่างๆ ได้กำหนดไว้ดังนี้

๑) พื้นที่บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในพื้นที่สำนักงานชลประทานที่ ๓, ๔, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ เริ่มส่งน้ำ ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ ให้กับกิจกรรมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค รักษาระบบนิเวศ ผลักดันน้ำเค็ม และการเกษตรต่อเนื่อง ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองสำนักงานชลประทานที่ ๑๓ เริ่มส่งน้ำตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ๒๕๖๖ ให้กับกิจกรรมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค รักษาระบบนิเวศ ผลักดันน้ำเค็ม และการเกษตรต่อเนื่อง

๒) การจัดสรรน้ำในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำหรือแหล่งน้ำต้นทุนเฉพาะพื้นที่ การกำหนดเวลาส่งน้ำจะดำเนินการแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

แผนการจัดสรรน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในกลุ่มน้ำต่างๆ

กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดหลักเกณฑ์ช่วงน้บระยะเวลา การเพาะปลูก พืชฤดูแล้งในแต่ละปี ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ถึง ๓๐ เมษายน ของปีถัดไป ยกเว้น ๖ จังหวัด ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส นับช่วงระยะเวลาเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ถึง ๑๕ มิถุนายน สำหรับแผนการจัดสรรน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี ๒๕๖๕/๖๖ ในกลุ่มน้ำต่างๆ มีดังนี้

๑. กลุ่มน้ำเจ้าพระยา ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เชื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกัน จำนวน ๑๒,๑๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมากกว่าปี ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา จำนวน ๖,๓๔๒ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนแควน้อยบำรุงแดน มีปริมาณน้ำใช้การได้ ๙๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร มากกว่าปี ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา ประมาณ ๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำใช้การได้ ๙๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร น้อยกว่าปี ๒๕๖๔ ที่ผ่านมาประมาณ ๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้น ในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๖๕/๖๖ จึงกำหนดแผนการระบายน้ำจากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ รวมจำนวน ๗,๔๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนแควน้อยบำรุงแดน จำนวน ๕๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จำนวน ๖๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และรักษาระบบนิเวศแม่น้ำท่าจีน-แม่น้ำเจ้าพระยา ๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยพิจารณาจัดสรรน้ำจากเขื่อนภูมิพล เชื่อนสิริกิติ์ เชื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ให้แก่กิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ ตามรายละเอียดดังนี้

- การใช้น้ำพื้นที่เหนือเขื่อนเจ้าพระยา	๒,๗๑๐	ล้านลูกบาศก์เมตร
- การใช้น้ำทุ่งฝั่งตะวันตกตอนบน	๑,๖๒๕	ล้านลูกบาศก์เมตร
- การใช้น้ำทุ่งฝั่งตะวันออกตอนบน	๑,๔๐๐	ล้านลูกบาศก์เมตร
- การใช้น้ำทุ่งฝั่งตะวันออกและตะวันตกตอนล่าง	๑,๓๖๕	ล้านลูกบาศก์เมตร
- การประปานครหลวง	๙๐๐	ล้านลูกบาศก์เมตร
- รักษาระบบนิเวศและผลักดันน้ำเค็มปากแม่น้ำเจ้าพระยา	๑,๑๐๐	ล้านลูกบาศก์เมตร
- ตอนล่างและปากแม่น้ำท่าจีน

สำหรับแผนการบริหารจัดการน้ำฤดูแล้งในเขตชลประทานปี ๒๕๖๕/๖๖ พื้นที่กลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีปริมาณน้ำใช้การได้ ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ จำนวนประมาณ ๑๔,๐๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร (เขื่อนภูมิพล ๘,๑๓๔ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนสิริกิติ์ ๔,๐๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร เชื่อนแควน้อยบำรุงแดน ๙๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ๙๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร) ได้กำหนดแผนการระบายน้ำจากเขื่อนทั้ง ๔ แห่ง และรักษาระบบนิเวศแม่น้ำท่าจีน-แม่น้ำเจ้าพระยา ๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ ที่กำหนดไว้ รวมทั้งสิ้น ๙,๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็น เพื่อการอุปโภค-บริโภค ๑,๑๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและอื่น ๆ ๒,๐๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒. กลุ่มน้ำแม่กลอง วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เชื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกัน ประมาณ ๘,๙๖๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งน้อยกว่าวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๓๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร วางแผนจัดสรรน้ำไว้ทั้งหมด ๕,๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการอุปโภค-บริโภค ๔๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและผลักดันน้ำเค็มปากแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำท่าจีน ๑,๘๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการเกษตร ๓,๑๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

ปริมาณน้ำต้นทุนและแผนการจัดสรรน้ำช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖

ภาค/ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำใช้การ 1 พ.ย.65 (ล้านลูกบาศก์เมตร)				แผนการจัดสรรน้ำช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/66 (ล้านลูกบาศก์เมตร)				สำรอง ต้นฤดูฝน	วัน เริ่มต้น ฤดูแล้ง
	อ่าง ใหญ่	อ่าง กลาง	แหล่ง น้ำ อื่นๆ	รวม	เกษตร	อุปโภค บริโภค	ระบบนิเวศ และอื่นๆ	รวม		
เหนือ	842	873	778	2,493	1,392	109	404	1,905	588	1 พ.ย. 65
ตะวันออกเฉียงเหนือ	6,595	1,709	625	8,930	2,838	270	1,336	4,444	4,486	1 พ.ย. 65
กลาง	404	335	25	764	321	30	23	373	390	1 พ.ย. 65
ตะวันออก	1,381	897	1,210	3,488	1,415	177	989	2,582	906	1 พ.ย. 65
ตะวันตก	0	135	6	140	4	2	0	6	135	1 ม.ค. 65
ใต้	3,603	366	918	4,887	1,385	337	2,553	4,276	611	1 มี.ค. 66
รวม (ลุ่มน้ำอื่น)	12,824	4,315	3,563	20,702	7,355	925	5,305	13,585	7,117	
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	14,074		500	14,574	5,795	1,150	2,155	9,100	5,475	1 พ.ย. 65
4 เขื่อนหลัก	14,074			14,074	5,795	1,150	1,655	8,600	5,475	1 พ.ย. 65
รักษาระบบนิเวศแม่น้ำท่าจีน			500				500	500		1 พ.ย. 65
ลุ่มน้ำแม่กลอง	8,964		(500)	8,464	3,180	460	1,360	5,000	3,464	1 ม.ค. 66
2 เขื่อนหลัก	8,964			8,964	3,180	460	1,860	5,500	3,464	
รวมทั้งประเทศ	35,862	4,315	3,563	43,740	16,330	2,535	8,820	27,685	16,055	

แผนการจัดสรรน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖

ภาค/ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อการเกษตร ณ วันเริ่มต้นฤดูแล้ง (ล้านลูกบาศก์เมตร)	แผนการเพาะปลูกพืช (ไร่)					หมายเหตุ	วันเริ่มต้น ฤดูแล้ง
		ข้าวนาปรัง	พืชไร่	พืชผัก	พืชสับๆ	รวม		
เหนือ	1,392	647,556	145,371	35,098	276,314	1,104,339	1 พ.ย. 65	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,838	1,317,964	40,726	6,436	105,734	1,470,860	1 ธ.ค. 65	
กลาง	321	230,390	84,200	6,459	93,758	414,807	1 พ.ย. 65	
ตะวันออก	1,415	438,237	23,721	1,505	674,976	1,138,439	1 พ.ย. 65	
ตะวันตก	4	600	45	300	355	1,300	1 ม.ค. 66	
ใต้	1,385	299,708	12,161	22,376	1,420,807	1,755,052	1 มี.ค. 66	
รวม (ลุ่มน้ำอื่น)	7,355	2,934,455	306,224	72,174	2,571,943	5,884,796		
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	5,795	6,641,912	65,092	30,287	1,063,462	7,800,753	1 พ.ย. 65	
ลุ่มน้ำแม่กลอง	3,180	840,000	63,500	105,600	1,059,556	2,068,656	1 ม.ค. 66	
รวมทั้งประเทศ	16,330	10,416,367	434,816	208,061	4,694,961	15,754,205		

สถานการณ์จังหวัด

ปริมาณน้ำต้นทุน ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ปริมาณน้ำต้นทุนที่ใช้เพื่อการเกษตร การอุปโภค-บริโภค และกิจกรรมอื่นๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐมมาจาก ๒ กลุ่มน้ำหลัก คือ กลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มน้ำแม่กลอง ดังนี้

๑. กลุ่มน้ำเจ้าพระยา มาจาก ๔ เขื่อนหลัก คือ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ปัจจุบันทั้ง ๔ เขื่อน มีปริมาณน้ำเก็บกักรวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๔,๐๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร (เขื่อนภูมิพล ๘,๑๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนสิริกิติ์ ๔,๐๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ๙๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ๙๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร) ได้กำหนดแผนการจัดสรรน้ำ และแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน ปี ๒๕๖๕/๖๖ (๑ พ.ย. ๖๕ – ๓๐ เม.ย. ๖๖) สำหรับกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๙,๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการอุปโภค - บริโภค ๑,๑๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและอื่น ๆ ๒,๐๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จัดสรรน้ำในพื้นที่คาดการณ์ข้าวนาปรัง ๕,๔๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และพืชฤดูแล้ง ๓๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร สำรองไว้ใช้ในต้นฤดูฝนช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๕,๔๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร

แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี ๒๕๖๕/๖๖ พื้นที่กลุ่มน้ำเจ้าพระยา จำนวน ๗.๘๐ ล้านไร่ ประกอบด้วย ข้าวนาปรัง ๖.๖๔ ล้านไร่ พืชไร่-พืชผัก ๐.๑๐ ล้านไร่ อ้อย ๐.๔๐ ล้านไร่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น ๐.๒๖ ล้านไร่ บ่อปลา-บ่อกุ้ง และอื่น ๆ ๐.๔๐ ล้านไร่

๒. กลุ่มน้ำแม่กลอง ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ได้แจ้งแผนการจัดสรรน้ำและแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน ปี ๒๕๖๕/๖๖ ซึ่งคาดการณ์น้ำต้นทุนของเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกัน ประมาณ ๘,๙๖๔ ซึ่งน้อยกว่าวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๓๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร วางแผนจัดสรรน้ำไว้ทั้งหมด ๕,๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการอุปโภค - บริโภค ๔๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและผลัดดินน้ำเค็มปากแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำท่าจีน ๑,๘๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการเกษตร ๓,๑๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จัดสรรเป็นพื้นที่การเพาะปลูก จำนวน ๒.๐๗ ล้านไร่ ประกอบด้วย ข้าวนาปรัง ๐.๘๔ ล้านไร่ พืชไร่ - พืชผัก ๐.๑๗ ล้านไร่ และพืชอื่น ๆ ๑.๐๖ ล้านไร่ (อ้อย ๐.๔๖ ล้านไร่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น ๐.๓๓ ล้านไร่ บ่อปลา-บ่อกุ้งและอื่น ๆ ๐.๒๗ ล้านไร่) นอกจากนี้ ปริมาณน้ำใช้การได้ที่เหลือจากการจัดสรรอีกจำนวน ๔,๘๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร จะสำรองไว้ในต้นฤดูฝนช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๖

ทั้งนี้ จังหวัดนครปฐม ได้รับการจัดสรรน้ำตามแผนการจัดสรรน้ำฯ กลุ่มน้ำเจ้าพระยาในช่วงฤดูแล้ง ๒๕๖๕/๖๖ เพื่อการเกษตร ๑๕๐.๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร (ข้าวนาปรัง ๑๘๑,๔๙๖ ไร่ , พืชผัก ๒,๑๒๘ ไร่ , ไม้ผล - ไม้ยืนต้น ๘,๖๙๕ ไร่ , บ่อปลา - บ่อกุ้ง ๔,๖๔๐ ไร่ , อื่นๆ ๕,๘๙๐ ไร่) และได้รับการจัดสรรน้ำตามแผนการจัดสรรน้ำกลุ่มน้ำแม่กลองในช่วงฤดูแล้ง ๒๕๖๕/๖๖ รวม ๑,๒๔๗.๙๑ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการเกษตร ๑,๐๑๗.๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (ข้าวนาปรัง ๒๒๓,๖๐๐ ไร่ , พืชไร่ - พืชผัก ๖๒,๕๐๐ ไร่ , อ้อย ๑๓๘,๔๒๘ ไร่ , ไม้ผล - ไม้ยืนต้น ๖๖,๑๐๑ ไร่ , บ่อปลา - บ่อกุ้ง ๘๒,๓๑๒ ไร่ , อื่นๆ ๒๑,๕๘๕ ไร่) เพื่อการอุปโภค - บริโภค ๕.๓๑ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อรักษาระบบนิเวศ ๒๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร รวมปริมาณที่จังหวัดนครปฐมได้รับการจัดสรรตามแผนการจัดสรรน้ำฯ ทั้งหมด ๑,๓๙๘.๗๒ ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการเกษตร ๑,๑๖๘.๔๑ ล้านลูกบาศก์เมตร (ข้าวนาปรัง ๔๐๕,๐๙๖ ไร่ , พืชไร่ - พืชผัก ๖๔,๖๒๘ ไร่ , อ้อยและไม้ผล - ไม้ยืนต้น ๒๑๓,๒๒๔ ไร่ , บ่อปลา - บ่อกุ้ง ๘๖,๙๕๒ ไร่ , อื่นๆ ๒๗,๔๗๕ ไร่) เพื่อการอุปโภค - บริโภค ๕.๓๑ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อรักษาระบบนิเวศ ๒๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

คาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ปี ๒๕๖๖ ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมาจังหวัดนครปฐมไม่มีสถานการณ์ภัยแล้งและไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ ปัจจุบันในเขตพื้นที่ชลประทานยังไม่พบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจังหวัดนครปฐมใช้น้ำส่วนใหญ่จากกลุ่มน้ำแม่กลอง และกรมชลประทานได้วางแผนจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไว้เพียงพอตลอดในช่วงฤดูแล้งต่อเนื่องไปจนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ จึงคาดว่าไม่มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ปี ๒๕๖๖ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการเฝ้าระวังน้ำเค็มรุกพื้นที่การเกษตรต่อไป โดยเฝ้าระวังและควบคุมค่าความเค็มที่ปากคลองจินดาอำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่ให้เกิน ๐.๗๕ กรัมต่อลิตร

การระบาดของศัตรูพืช ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ จังหวัดนครปฐม ไม่พบการระบาดของโรคพืช (ที่มีความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ) แต่ยังคงมีการติดตามเฝ้าระวัง และยังคงจำเป็นต้องปล่อยศัตรูธรรมชาติเพื่อควบคุมพื้นที่การระบาดอย่างต่อเนื่อง ส่วนสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลคาดว่าการระบาดจะไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากมีการควบคุมปริมาณการจัดสรรน้ำเพื่อการปลูกข้าวในเขตพื้นที่ภาคกลางหลายจังหวัด ส่วนสถานการณ์การระบาดของศัตรูมะพร้าวได้ดำเนินการให้คำแนะนำเกษตรกรให้มีการจัดการโดยวิธีผสมผสาน การทำความสะอาดแปลงมะพร้าวและเก็บทางมะพร้าวให้เป็นระเบียบ การตัดแต่งทางมะพร้าวให้สะอาดและโล่ง เพื่อกำจัดแหล่งขยายพันธุ์และแนะนำการใช้แตนเบียนในการควบคุม และควบคุมพื้นที่การระบาดของหนอนหัวดำแบบครอบคลุมพื้นที่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังคงมีการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์และสัตว์น้ำที่จะเกิดขึ้นตามฤดูกาลอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

กลไกการบริหารแผนป้องกันและเผชิญเหตุด้านการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการภัยพิบัติด้านการเกษตรเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับภัยพิบัติด้านการเกษตรอย่างเป็นระบบ ดังนี้

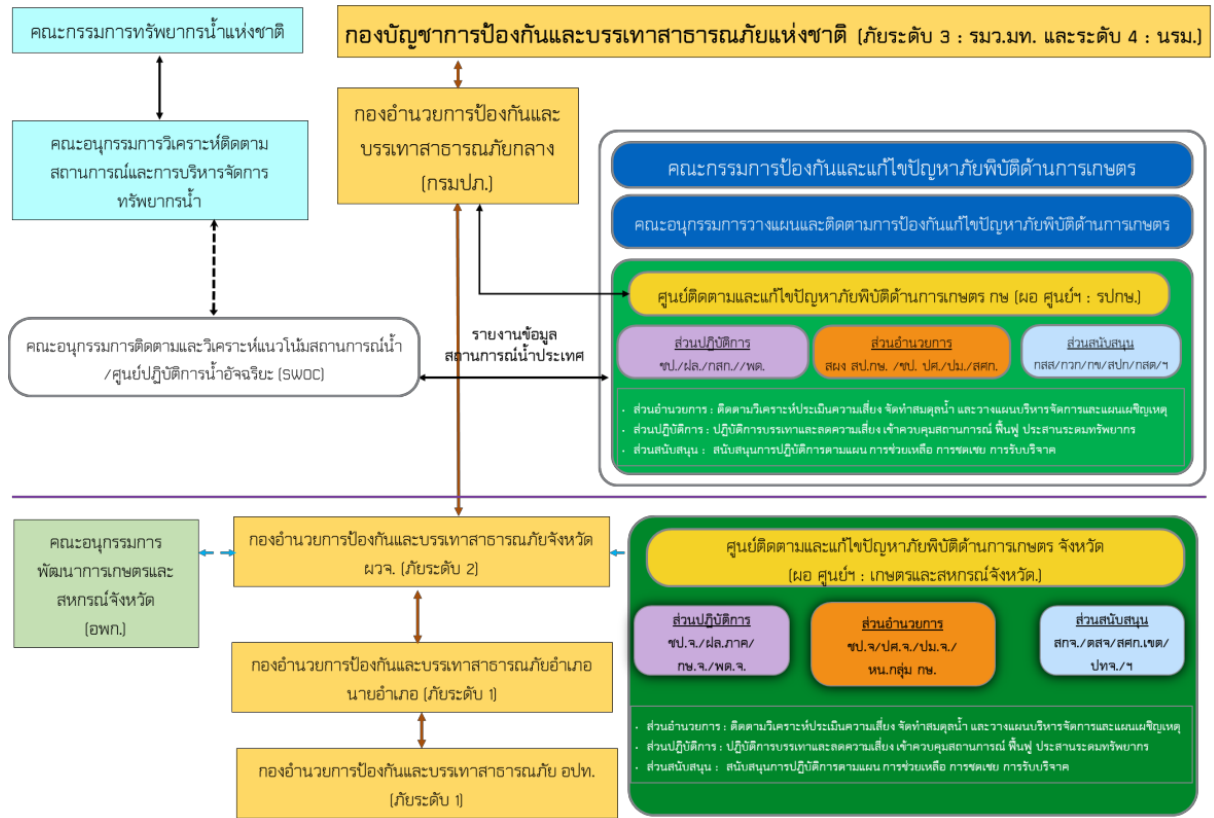
ส่วนกลาง

- คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการ
- คณะอนุกรรมการวางแผนติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สป.กษ. เป็นเลขานุการ
- ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ เป็นเลขานุการศูนย์

ส่วนภูมิภาค

- ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัด โดยมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเลขานุการศูนย์

ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ คณะอนุกรรมการฯ และศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประสานข้อมูลและการปฏิบัติกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (ปก.) และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/คณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สำหรับส่วนภูมิภาค ให้ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดประสานข้อมูลและการปฏิบัติกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/อำเภอ เพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

การติดตามและรายงานผล

๑. สถานการณ์น้ำ สภาพอากาศ
โครงการชลประทานนครปฐม สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม รายงานทุกวัน
๒. ผลกระทบด้านการเกษตร
หน่วยงานรับผิดชอบด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ รายงานเมื่อเกิดภัย
๓. ข้อพิพาท
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม รายงานภายใน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อเกิดภัย

บัญชีทรัพยากรหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครปฐม

รายการ	จำนวน	หน่วยงาน	สถานที่ตั้ง
๑. เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์			
๑.๑ เครื่องสูบน้ำ	๑ เครื่อง	โครงการชลประทาน นครปฐม	ต.ทัพหลวง อ.เมือง จ.นครปฐม
(สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๙๑ เครื่อง	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
(สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๕๒ เครื่อง	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๑.๒ รถชุด (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๔ คัน	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
	๙๖ คัน	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๑.๓ รถแทรกเตอร์ (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๑๒ คัน	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
	๙๗ คัน	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๑.๔ รถบรรทุก (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๓๒ คัน	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
	๖๓ คัน	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๑.๕ รถบรรทุกน้ำ (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๖ คัน	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
	๑๒ คัน	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๑.๖ รถยนต์ราชการ	๑๐ คัน	หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม	
๑.๗ เรือชุดกำจัดวัชพืช (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๒ ลำ	สำนักงานชลประทานที่ ๑๓	ต.ม่วงชุม อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
๑.๘ เรือชุด (สามารถขอสนับสนุนเพิ่มเติม)	๑๐ ลำ	ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ ๖	ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
๒. เมล็ดพันธุ์พืชผัก	๑,๐๐๐ ซอง	ศูนย์วิจัยและพัฒนา การเกษตรนครปฐม	ต.ทุ่งขวาง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
๓. ด้านปศุสัตว์			
- หญ้าแห้ง	๑๐ ตัน	สงน.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม	๘๖ ถ.ราชดำเนินใน ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม
- ยาเวชภัณฑ์	๓,๐๐๐ ซอง		

การติดต่อ ประสานงาน

หน่วยงาน	โทรศัพท์	โทรสาร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม - ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร	๐๓๔-๓๔๐๐๓๘	๐๓๔-๓๔๐๐๓๘
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม	๐๓๔-๒๕๕๗๔๐	๐๓๔-๒๑๘๗๕๖
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม	๐๓๔-๒๕๗๗๐๕ ต่อ ๑๐๙	๐๓๔-๒๕๗๗๐๕ ต่อ ๑๐๒
สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม	๐๓๔-๓๔๐๐๓๕	๐๓๔-๓๔๐๐๓๖
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม	๐๓๔-๒๔๑๖๓๒ ต่อ ๑๑	๐๓๔-๒๔๑๒๘๕
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม	๐๓๔-๒๔๒๗๑๓	๐๓๔-๒๕๐๘๗๖ ต่อ ๑๐๒
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม	๐๓๔-๒๗๒๐๔๐-๒	๐๓๔-๒๗๒๐๔๑
โครงการชลประทานนครปฐม	๐๓๔-๒๖๒๒๙๖ ต่อ ๑๑	๐๓๔-๒๙๐๘๗๒
สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม	๐๓๔-๓๕๕๑๘๖-๗	๐๓๔-๓๕๕๑๘๙
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม	๐๓๔-๓๕๑๔๘๖-๗	๐๓๔-๓๕๑๔๘๗
ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	๐๓๒-๙๑๙๙๓๙	๐๓๒-๙๑๙๙๓๙
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๐ จังหวัดราชบุรี	๐๓๒-๓๓๗๙๕๑	๐๓๒-๓๓๗๙๕๑
สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดนครปฐม	๐ ๓๔๒๕ ๔๒๑๗	๐ ๓๔๒๕ ๒๕๓๓
ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กาญจนบุรี	๐ ๓๔๙๑ ๙๗๐๗	๐ ๓๔๙๑ ๙๗๐๗
การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี	๐ ๓๔๖๐ ๐๒๓๑	๐ ๓๔๖๐ ๐๒๓๒
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครปฐม	๐ ๓๔๓๔ ๐๒๓๐	๐ ๓๔๓๔ ๐๒๓๐
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด นครปฐม	๐ ๓๔๓๔ ๐๐๒๕ - ๒๖	๐ ๓๔๓๔ ๐๐๒๕ - ๒๖
สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม	๐ ๓๔๓๕ ๑๙๔๕	๐ ๓๔๓๕ ๑๙๔๕

ส่วนที่ ๔
แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตร
เดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๖

๑. แผนป้องกันและเผชิญเหตุภัยแล้งด้านการเกษตร

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน
			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
ก่อนเกิดภัย									
การป้องกันและลดผลกระทบ									
๑. สร้างการรับรู้เพื่อลดความเสี่ยง									
๑.๑ การประชาสัมพันธ์ผ่านทุกช่องทาง รวมถึงให้คำแนะนำทางวิชาการ	อย่างน้อยเดือนละครั้ง	๗ อำเภอ	←————→						หน่วยงานในสังกัด กษ.
- สร้างการรับรู้เพื่อรับมือภัยแล้ง (ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ ดิน) วิธีการปรับตัว/การวางแผน การดูแลรักษา									
ในช่วงฤดูแล้ง ฝ่ำระวังโรค/แมลงศัตรูพืช การเข้าสู่ระบบประกันภัย ผ่านทุกช่องทาง ให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูล									
และการบริการของรัฐ									
- การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย									
- ประชาสัมพันธ์สถานการณ์ สร้างความตระหนักถึงผลกระทบให้แก่เกษตรกรรับทราบ เพื่อลดความเสี่ยง									
ผ่านทุกช่องทางของทุกส่วนราชการ									
- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำบัญชี เพื่อวางแผนการใช้จ่ายเงิน วางแผนต้นทุนอาชีพ									สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม
๑.๒ ลงพื้นที่/ออกหน่วยให้บริการเกษตรกร									
- ให้บริการด้านวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ติดตามสถานการณ์ข้าวและช่วยเหลือเกษตรกร		๗ อำเภอ	←————→						ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี
ผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร โดยหน่วยเคลื่อนที่									
- ให้บริการด้านการเกษตร ในโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดนครปฐม (ประเด็นการรับมือกับ	๒ ครั้ง	อ.นครชัยศรี, อ.กำแพงแสน			↔		↔		หน่วยงานในสังกัด กษ.
สถานการณ์แล้ง แจ่งสถานการณ์ และวิธีการปรับตัว ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือต่างๆ)									
- ให้บริการถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ในโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดนครปฐม									สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม
สอนแนะนำการจัดทำบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมการใช้ SmartMe									
กรณีเกษตรกรมีความพร้อม สามารถทำบัญชีด้วย Smart Phone ได้ ส่งเสริมให้ใช้แอปพลิเคชันSmartMe									
หากยังไม่พร้อมให้บันทึกบัญชีด้วยมือ โดยใช้สมุดบัญชีรับจ่ายในครัวเรือนและสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ									
ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์									
๒. ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร									
			←————→						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
									สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน
			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
๓. การติดตามสถานการณ์น้ำ									
- ติดตาม เฝ้าระวัง และรายงานสถานการณ์น้ำ	๗ อำเภอ	๗ อำเภอ	←————→						โครงการชลประทานนครปฐม
๔. การเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงน้ำเค็มรุก	๔ อำเภอ	อ.บางเลน, อ.นครชัยศรี, อ.สามพราน, อ.พุทธมณฑล	←————→						โครงการชลประทานนครปฐม
๕. การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยและการจัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
- ข้อมูลพื้นที่เสี่ยง	๑๐๗ ตำบล		←————→						
- ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่เสี่ยง	๑๔,๘๓๗ ครัวเรือน		←————→						
๖. การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร									
๖.๑ สนับสนุนหลังเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ทางการเกษตร ภายใต้ระบบการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เช่น ศพก.		๗ อำเภอ	←————→						หน่วยงานในสังกัด กษ.
- พัฒนาฐานเรียนรู้ด้านบัญชีและจัดทำข้อมูลต้นทุนอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของ ศพก.			←————→						สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม
และมีครูบัญชีอาสาประจำศูนย์การเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านบัญชีรับจ่ายในครัวเรือนและสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ									
๖.๒ สนับสนุนการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (พืชปุ๋ยสด) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและบำรุงดิน									สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม
โดยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ป้อนท้องให้แก่เกษตรกร เพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูคุณภาพดิน									
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด	๑,๒๐๐ ไร่				←————→				
- จัดหาเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกร	๖ ตัน				←————→				
๗. แผนการจัดสรรน้ำฤดูแล้ง									โครงการชลประทานนครปฐม
๑) กลุ่มน้ำเจ้าพระยา			←————→						
- น้ำเพื่อการเกษตร	๑๕๐.๘๑ ล้าน ลบ.ม.								
๒) กลุ่มน้ำแม่กลอง			←————→						
- น้ำเพื่อการเกษตร	๑,๐๑๗.๖๐ ล้าน ลบ.ม.								
- น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค	๕.๓๑ ล้าน ลบ.ม.								
- น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศและอื่นๆ	๒๒๕ ล้าน ลบ.ม.								
๘. แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๖๖		๗ อำเภอ	←————→						โครงการชลประทานนครปฐม
- ข้าว	๔๐๕,๐๙๖ ไร่								สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
- พืชไร่-พืชผัก	๖๔,๖๒๘ ไร่								

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน
			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
การเตรียมความพร้อม									
๙. การเตรียมความพร้อมการช่วยเหลือเกษตรกร									
๙.๑ การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ (เครื่องสูบน้ำ)	๗๑ เครื่อง	ออกของแม่น้ำท่าจีน (หรือฝั่งซ้ายของแม่น้ำท่าจีน) ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑๑							โครงการชลประทานนครปฐม
	๑๕ เครื่อง	กของแม่น้ำท่าจีน (หรือฝั่งขวาของแม่น้ำท่าจีน) ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑๓							
	๒ เครื่อง	ฝายน้ำล้นคลองบางพระ ต.บางพระ อ.นครชัยศรี (ติดตั้งถาวรที่ประตูระบายน้ำ)							
	๒ เครื่อง	ฝายน้ำล้นคลองสัมปทวน ต.สัมปทวน อ.นครชัยศรี (ติดตั้งถาวรที่ประตูระบายน้ำ)							
	๑ เครื่อง	ฝายน้ำล้นคลองใหม่ ต.คลองใหม่ อ.สามพราน (ติดตั้งถาวรที่ประตูระบายน้ำ)							
	๒ เครื่อง	คลองเจดีย์บูชา							
	๖ เครื่อง	ปากคลองจินดา							
๙.๒ สร้างองปิจัยการผลิต									
๑) การสร้างองเสปียงสัตว์									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
- เสปียงสัตว์ เช่น หญ้าแห้ง/ฟางแห้ง	๑๐,๐๐๐ ก.ก.	๗ อำเภอ							
- การจัดเตรียมยาเวชภัณฑ์ เช่น ยาปฏิชีวนะ	๓,๐๐๐ ซอง	๗ อำเภอ							
๒) การสร้างองเมล็ดพันธุ์พืชผัก	๑,๐๐๐ ซอง	๗ อำเภอ							ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
๓) การสร้างองเมล็ดพันธุ์ข้าว		๗ อำเภอ							ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ ต้นข้าวเสียหายสิ้นเชิงหรือเสียหายมากกว่าร้อยละ ๘๐ และมีการประกาศเขตภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉิน ประกอบกับขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการเพาะปลูก									
๙.๓ การเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยด้านปศุสัตว์									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
๑) แผนอพยพสัตว์	พื้นที่ประสบภัย	๗ อำเภอ							
๒) การให้คำแนะนำทางวิชาการ	๑ ครั้ง	๗ อำเภอ							
๓) พัฒนาเครือข่ายเกษตรกรอาสาปศุสัตว์/เครือข่าย									
- สร้างเครือข่ายเกษตรกรอาสาปศุสัตว์/เครือข่าย	๗ แห่ง	๗ อำเภอ							
- จัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายเกษตรกรอาสาปศุสัตว์	๒ ครั้ง	๗ อำเภอ							
- สัมมนาเครือข่ายเกษตรกรอาสาปศุสัตว์ประจำปี	๑ ครั้ง	๗ อำเภอ							
๑๐. การบริหารสถานการณ์ในพื้นที่									
๑๐.๑ การประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ/เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน/เจ้าหน้าที่ (ช่องทาง/วิธีการต่างๆ)	๖ ครั้ง								ศูนย์ติดตามฯ จังหวัด
- การประชุมเตรียมความพร้อม (ด้านปศุสัตว์)	๑ ครั้ง								สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
๑๐.๒ การประเมินแนวโน้มข้อพิพาทปัญหาการแย่งน้ำ	เมื่อเกิดเหตุการณ์	๗ อำเภอ							ศูนย์ติดตามฯ จังหวัด
- ติดตามสถานการณ์การใช้น้ำในพื้นที่ให้เป็นไปตามแผน และติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น									
และทำความเข้าใจอย่างใกล้ชิดกับเกษตรกรในพื้นที่ โดยต้องรายงานภายใน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อเกิดภัย									

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน
			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
๑๐.๓ การประเมินการข่าว	เมื่อเกิดเหตุการณ์	๗ อำเภอ	←						ศูนย์ติดตามฯ จังหวัด
- ติดตามสถานการณ์ข่าวในพื้นที่ และประเมินสถานการณ์ รวมถึงทำความเข้าใจเพื่อลดความขัดแย้ง									
๑๐.๔ การรายงานสภาวะวิกฤติและการเข้าสู่การเผชิญเหตุ	เมื่อเกิดเหตุการณ์	๗ อำเภอ	←						ศูนย์ติดตามฯ จังหวัด
- ติดตามและรายงานผล (หากเกิดสถานการณ์วิกฤติ รายงานสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งทุกสัปดาห์)									
ขณะเกิดภัย									
การเผชิญเหตุ									
๑. การสนับสนุนเฉพาะหน้า	พื้นที่ประสบภัย	๗ อำเภอ							
- สนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค รักษาระบบนิเวศน์ การเกษตร									โครงการชลประทานนครปฐม
- สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร สืบหาความเสียหายเบื้องต้นและให้การช่วยเหลือ									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
๒. จัดหน่วยเคลื่อนที่ให้บริการ	พื้นที่ประสบภัย	๗ อำเภอ	เมื่อเกิดภัย						
- การให้คำแนะนำ									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
- การดูแลสุขภาพสัตว์									สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม
- ฝ่าวางวัชโรครพืช และโรคสัตว์									ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
- โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดนครปฐม (ตามภารกิจของหน่วยงาน)	๒ ครั้ง	อ.นครชัยศรี, อ.กำแพงแสน			↔		↔		ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี
- รถหน่วยบริการเคลื่อนที่ (อ.ราชกาพิข)	๔ วัน/สัปดาห์	๗ อำเภอ	←						หน่วยงานในสังกัด กษ.
									สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
๓. การส่งกำลังบำรุง การบริหารจัดการอพยพ การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	พื้นที่ประสบภัย	๗ อำเภอ	เมื่อเกิดภัย						หน่วยงานในสังกัด กษ.
หลังเกิดภัย									
การฟื้นฟู									
๑. การช่วยเหลือเกษตรกรตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ			เมื่อประกาศเขตฯ						สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
- การสำรวจความเสียหาย และการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย									สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
									สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
									สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม
๒. ประเมินมูลค่าความเสียหายในภาคการเกษตรจากภัยพิบัติ	เมื่อเกิดภัย	๗ อำเภอ							สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ ๑๐
๓. โครงการสนับสนุนเงินกู้แก่เกษตรกรที่ประสบสาธารณภัยและอื่น ๆ			เมื่อประกาศเขตฯ						สนง.สหกรณ์จังหวัดนครปฐม
๔. การฟื้นฟูอาชีพและพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัย	พื้นที่ประสบภัย		เมื่อประกาศเขตฯ						สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

๒. แผนป้องกันและเผชิญเหตุปัญหาคีตรูพีชระบาด

กิจกรรม	เป้าหมาย		พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน	
	จำนวน	หน่วยนับ		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.		
ก่อนเกิดภัย											
การป้องกันและลดผลกระทบ											
๑. การเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัย			๗ อำเภอ								
๑.๑ สำรวจติดตามสถานการณ์คีตรูพีชระบาดอย่างเป็นระบบ โดยจัดให้ มีแปลงติดตามสถานการณ์คีตรูพีชเพื่อการเฝ้าระวัง	ทุกสัปดาห์			สำรวจทุกสัปดาห์						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม	
๑.๒ พัฒนาศูนย์ขยายระบบเตือนภัยการระบาดของคีตรูข้าว				← →						ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	
๒. สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชน											สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
ในการจัดการคีตรูพีช											
- พัฒนาคีตรูพีชชุมชนต้นแบบด้านการจัดการคีตรูพีชโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน (๔ ครั้ง)	๑	ศูนย์	๑ อำเภอ	← →							
- จัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ศจช.	๗	ศูนย์	๗ อำเภอ					← →			
- คัดเลือก ศจช.ดีเด่น ระดับจังหวัด	๑	แห่ง						← →			
๓. การประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำทางวิชาการ			๗ อำเภอ	← →							
ดำเนินการประชาสัมพันธ์เดือนการระบาดคีตรูพีชประจำเดือน	อย่างน้อยเดือนละครั้ง										สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
การเตรียมความพร้อม											
๔. สนับสนุนวัสดุปัจจัยควบคุมคีตรูพีช			๗ อำเภอ	← →						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม	
- สนับสนุนวัสดุเชื้อจุลินทรีย์พร้อมใช้	๗	ศูนย์									
ขณะเกิดภัย											
การจัดการในภาวะฉุกเฉิน/การเผชิญเหตุ											
๑. การแจ้งเตือนภัยและประชาสัมพันธ์			๗ อำเภอ	เมื่อพบการระบาด						ศูนย์ติดตามฯ จังหวัด สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม	
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามประเมินสถานการณ์การระบาด และแจ้ง เตือนภัยให้เกษตรกรทราบอย่างทั่วถึงในพื้นที่ระบาดและพื้นที่ใกล้เคียงผ่าน สื่อต่างๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ แนะนำวิธีการควบคุมที่ถูกต้องให้เกษตรกร	พื้นที่ประสบภัย										

กิจกรรม	เป้าหมาย		พื้นที่ดำเนินการ	๒๕๖๖						หน่วยงาน
	จำนวน	หน่วยนับ		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
๒. การตรวจการแพร่ระบาดและจำกัดพื้นที่ระบาดของศัตรูพืช			พื้นที่ประสบภัย	เมื่อพบการระบาด						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
- หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Mobile Unit) ปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาเบื้องต้น	พื้นที่ประสบภัย									
หลังเกิดภัย										
การฟื้นฟู										
๑. การสำรวจและประเมินความเสียหายของเกษตรกรผู้ประสบภัย	ภายใน ๓๐ วัน			เมื่อพบการระบาด						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจ และประเมิน ความเสียหาย	นับแต่วันที่ประกาศเขตฯ			/ประกาศเขตฯ						
ของเกษตรกรผู้ประสบภัย										
๒. การให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนตามระเบียบราชการ				เมื่อพบการระบาด						สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม
๒.๑ การให้ความช่วยเหลือโดยใช้เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบ	ภายใน ๓ เดือน			/ประกาศเขตฯ						
กระทรวงการคลังฯ	นับแต่วันที่เกิดภัย									
๒.๒ การให้ความช่วยเหลือตามมติ ครม.										

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
ศาลากลางจังหวัดนครปฐม ชั้น ๒ (ฝั่งตะวันตก)
ตำบลถนนขาด อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๓๔๓๔ ๐๐๓๘
www.opsmoac.go.th/nakhonpathom